

U.S.K.O. neemt dinsdag muzikaal afscheid van Utrecht

Met de trein van elf over half acht vertrekken dinsdagavond 23 dames en 28 heren van het Utrechtse station in de richting Istanboel. Het zijn de leden van het Utrechts studenten koor en orkest, gehuld in de uniforme kledij die zij ook in Turkije zullen dragen. De instrumenten zijn voor een deel dan nog niet ingepakt, want voordat de trein zich in beweging zet, wordt op het perron nog een krachtige afscheidslied gespeeld.

Het USKO gaat Nederland vertegenwoordigen op waaraan balletgroepen, zangkoren en orkesten uit de het internationale studentenfestival in Istanboel, gehele wereld deelnemen. Het USKO is als enige Nedelandse groep ervoor uitgenodigd en het dankt deze onderscheiding waarschijnlijk niet alleen aan het hoge gehalte van zijn prestaties maar toch ook wel aan de unieke opzet.

Tijdens de oorlog was nl. bij de studenten een groot gevoel van saamhorigheid ontstaan, dat zich manifesteerde in het doorbreken van standen en denkrichtingen. Dat gevoel was evenwel spoedig bekoeld, maar één van de organisaties uit die tijd viel niet uiteen en dat was het USKO.

Vooral onder leiding van dirigent Hans Brandts Buys kregen de Utrechters grote bekendheid, voornamelijk door de jaarlijkse opvoering van enkele grote koorwerken van Bach, zoals de Hohe Messe.

De door van Hans Brandts Buys was dan ook een grote slag voor het USKO, maar onder de bekwame leiding van dirigent Jaap Hillen heeft het studentenkoor en orkest zich hiervan snel hersteld.

Maar de werken van Bach, de grote liefde van Brandts Buys, (wiens voornamen overigens Johan Sebastiaan luidden) zijn een integrerend deel van het programma gebleven. Ook in Turkije waar de cantate 115 en 118 en het vierde Brandenburgs concert worden opgevoerd.

Dat is dan het eigen gezicht van het USKO, maar het orkest heeft zich tevens tot taak gesteld de Nederlandse muziekliteratuur uit te dragen, zodat naast de eerder genoemde werken van Bach veel composities van Nederlands uit het verleden en het heden zijn opgenomen.

GEEN HUISVESTING?

Het Turks festival duurt tot 27 augustus en hoopt een brug te vormen tussen de studenten uit oost en west, uit Amerika, Europa en Azië. Het enige benauwende daarbij vindt USKO-voorzitter Keuchenius, dat de Turken zo kort voor het begin nog steeds niet met zekerheid hebben verteld, waar de dames en heren uit Utrecht zijn gehuisvest. Men vermoedt, dat alle deelnemers onderdak krijgen in het enorme studentenhuis in Istanboel, dat gedurende de zomermaanden niet wordt bewoond.

De enige zekerheid is de uitnodigingskaart en verder zal het USKO op het station in Istanboel wel zien wat er is georganiseerd. Bovendien heeft het Internationale bureau culturele activiteiten waarvan de heer Rob Walthuis, een Rotterdamse student uit Leiden directeur is, laten weten, dat men een oogje in het zeil houdt.

Het lag aanvankelijk in de bedoeling om onderweg naar Istanboel nog een week in Zuidslavië te blijven en daar het festival van Doebrovnik bij te wonen. De Zuidslavische autoriteiten zijn evenwel niet in staat geweest voor het verblijf aldaar visa te verstrekken.

De Utrechters gaan dus nu in één ruk door, een reis van drie dagen, hoogstens onderbroken voor een hapje in een stationsrestauratie.

REIS ZELF BETAALD

De verblijfkosten komen voor rekening van de Turkse studentenorganisatie, de reis is voor de Usko-leden zelf, die de kosten ervan hebben gedekt door de verkoop van een grammofoonplaatje met daarop enkele opnamen van het Usko. De verkoop daarvan is uitstekend gegaan. Er zijn er duizend verkocht, waarmee het doel werd bereikt. Voordien waren al uit enkele fondsen subsidies verstrekt.

Het Usko vormt met zijn vijftig deelnemers een van de grootste groepen die naar Istanboel gaan. Wanneer het Usko tevens het beste blijkt te zijn, dan gaat het op uitnodiging van de Turkse studenten een toernee van ongeveer een week maken door geheel Turkije. Om op deze eventualiteit voorbereid te zijn blijft het Usko na de 27e augustus nog een week in Turkije om op eigen gelegenheid nog iets van het land te zien.

Men is op nog een eventualiteit voorbereid: er gaat namelijk een arts mee, oud-lid van het Usko, die bereid is gevonden als lid van het koor, maar ook als preventief arts, de reis mee te maken. Dat is de heer P. P. van de Schee.

Het gehele programma is grondig ingestudeerd tijdens een werkweek in Bilthoven. De generale repetitie is gisteren in het studenten-sanatorium te Laren.

Naar festival in Turkije

Station 4 minuten stil voor zingende studenten

Orkestleden speelden op hun koffers

(Van onze correspondent)

UTRECHT, 16 aug. — Drie dagen en drie nachten zitten 50 leden van het USKO (Utrechts Studenten Koor en Orkest) in de trein op weg naar Turkije, waar het zesde internationale culturele festival van de studenten wordt gehouden van 20 tot 27 augustus. In een gereserveerde wagon, waarin herhaaldelijk de Nederen, die zij op het concours gaan zingen, boven het geluid van de trein zullen uitklinken, zijn zij gisteravond vertrokken van het station in Utrecht.

Als afscheid werd in de stationshal het „Due Madrigali" van Hendrik Andriessen uitgevoerd. Zittend op koffers had een deel van het orkest zich op het perron opgesteld achter een muziekstandaard en na wat gefluister van de stationschef zei de dirigent: „Nu is het vier minuten stil, we gaan het proberen, veel fortissimo." Onder het felle licht van televisie-cameralampen klonk het „Due Madrigali" tussen de treinen en reizigers, die niet wisten wat hun overkwam.

Aan het festival in Istamboel, dat de vijf voorgaande jaren alleen toneel omvatte, nemen Engeland, Frankrijk, Duitsland, Israël, Zweden, Nederland en Turkije deel. Er zijn vier sectoren waarin de landen elkaar om de prijzen bestrijden: toneel, volksdans, orkest en koor. Nederland is vertegenwoordigd door het USKO met koor en orkest. Dat de Utrechtse studenten zijn uitgenodigd om Nederland te vertegenwoordigen hebben zij te danken aan hun optreden op de muziek-interuniversitaire in maart van dit jaar in Leiden. Het USKO veroverde daar twee zilveren wisselbekers in de afdelingen koor a capella en koor en orkest en bovendien de zilveren legpenning, die staatssecretaris Scholten beschikbaar had gesteld voor de meest succesvolle universiteit.

Programma

Op het programma van het orkest staan het vierde Brandenburgs Concert, een concert voor vier fluiten van J. Schickhardt en een dubbel hoboconcert van W. de Fesch. Ook worden er oude Nederlandse liederen gezongen. „Behalve de week van het festival blijven wij nog een week in Turkije", zei de organisator, „anders zijn we te gauw terug". Mogelijk zit er een extra-uitvoering in.

Het USKO werd na de oorlog opgericht. Ieder jaar op de dies van de universiteit brengt het de eerste uitvoering van een werk van een jonge Nederlandse componist. Het verzorgt uitvoeringen van de Matheus Passion op verschillende plaatsen in Nederland. Vorig jaar nam het USKO deel aan het internationaal concours van universiteitskoren in Turijn. Sinds het overlijden van Hans Brandts Buys in 1959 staat het orkest onder leiding van Jaap Hillen.

De studentenorkesttournee, die is begroot op 25.000 gulden, wordt mogelijk gemaakt door subsidies onder andere van het Prins Bernhard Fonds, en door de opbrengst van een grammofoonplaat van het USKO, die door de Studenten Grammofoonplaten Industrie is uitgebracht.

Utrechts Studentenkoor en Orkest „op de keien" van het eerste perron

Muzikaal vaarwel voor vertrek naar Turkije

(Van één onzer verslaggevers)

Het eerste perron van het Centraal Station gisteravond om kwart over zeven. Tientallen mensen zeulen met koffers en kleine kinderen. Perronwagentjes schieten rakelings langs hen heen. Dan klinkt opeens een even uitgelaten als gedisciplineerde kreet uit twintig, dertig kelen. Hobo's en celli vallen in. Hendrik Andriessens „Eviva Bacco". Het U.S.K.O. neemt afscheid voor de tournee naar Turkije.

Vanzelfsprekend is er nog al wat belangstelling voor dat merkwaardig vaarwel. Een compleet, zij het klein symfonieorkest dat zomaar op de keien van het perron is neergestreken, dat zie je niet elke dag. Daar neem je desnoods de volgende bus voor. Zo denken heel wat reizigers er over en het gevolg is dat de musici en zangeressen schuil gaan achter een haag van kijkers. „Wegbrengers" en mensen die zomaar eens op dat „spektakel" afkwamen.

Tot vrijdagmorgen zitten ze in de trein. Met z'n negen-en-veertigen. Dan zijn ze in Istanboel. En dan.. „We weten eigenlijk alleen dat de Turkse Studentenraad een festival in elkaar heeft gezet", vertelde een cellist, terwijl hij druk doende was zijn indrukwekkend instrument weer in te pakken. „Er komen ook nog studenten uit Israël, Engeland, Frankrijk en Duitsland. De rest is vrij duister. Veel inlichtingen hebben we niet gekregen".

Ze zijn voor deze gelegenheid helemaal in het nieuw gestoken. De meisjes in een eenvoudig gestreept jurkje in pasteltinten; de jongens in blauw colbert met grijze broek.

Wat ze precies zullen spelen in Turkije is nog niet bekend. Maar in elk geval hebben ze genoeg muziek bij zich. Twee cantates van Bach en zijn vierde Brandenburgse concert, een concert voor twee hobo's van Willem de Fesch, twee madrigalen van Hendrik Andriessen en een en ander van Dufay en Orlando di Lasso.

De trein naar Düsseldorf schuift binnen. Dirigent Jaap Hillen schreeuwt zijn mensen bij elkaar. Een meisje beschermt haar speelgoed-U.S.K.O.beertje tegen al te opdringerige lieden. „Mijn tas", gilt een ander, „als ik die tas niet heb kan ik niet eten".

Behangen met camera's en tassen wringen ze zich naar binnen, schuiven de ramen open en dan begint een zwaai- en schreeuwpartij waaraan de perronchef om precies 19.41 uur een eind maakt. De cultuurdragers van de Utrechtse studentenwereld zijn op weg naar de Turken.

Utrechtse studenten gaan musiceren in Turkije

Luid afscheid van USKO

Dinsdagavond vertrokken 51 leden van het Utrechts Studenten Koor en Orkest van het centraal station voor veertien dagen naar Turkije. Op uitnodiging van de Turkse studentenorganisatie zullen zij in Istanboel tezamen met andere orkesten en dansgroepen, gevormd door studenten uit de gehele wereld, deelnemen aan het Turks internationaal muziekfestival. Dit wordt van 23 tot 27 augustus gehoudem. Na afloop zal een jury het beste ensemble uitkiezen voor een tournee door geheel Turkije.

Het USKO zal op dit festival twee cantaten van J. S. Bach ten gehore brengen. Verder staan er op het programma enige werken van bekende oude, en moderne Nederlandse componisten.

Vrijdagmiddag omstreeks 12.30 uur zullen de Utrechtse studenten in Istanboel aankomen, waar de Turkse studentenorganisatie voor slaapgelegenheid en voeding heeft gezorgd. Deze reis werd mogelijk gemaakt door enkele fondsen, zoals het Prins Bernhardfonds, het ministerie van onderwijs, kunsten en wetenschappen en bijdragen van de leden zelf.

Voor hun vertrek uit Nederland gaven zij op het eerste perron van het centraal station in Utrecht nog een klein concert ten gehore waaronder Evia Bacco van Hendrik Andriessen. Ook van deze Nederlandse componist zullen zij op het festival twee werken uitvoeren. Tot de laatste ogenblikken toe regende het nog gelukwensen en groeten. Zelfs de perronomroeper van de Nederlandse Spoorwegen liet zich niet onbetuigd. Nadat de deelnemers aan de reis hartelijk afscheid van familie en kennissen hadden genomen, werden de bagage en muziekinstrumenten in de trein geladen. Onder luid gejuich van achterblijvenden en vertrekkenden reed de trein het station uit.

DINSDAGAVOND vertrokken 51 leden van het Utrechts Studenten Koor en Orkest van het Utrechtse centraal station voor veertien dagen naar Turkije. Hier zullen zij deelnemen aan het Turks internationaal muziekfestival. Enthousiast gaven zij nog een klein afscheidsconcert op het eerste perron en werd afscheid genomen van familie en kennissen.

UTRECHTSE STUDENTEN

Dirigent Jaap Hillen vlak voor het vertrek op het station in Utrecht...

Onlangs werd in de Turkse hoofdstad Istanboel een internationaal studentenfeest gehouden. Het was het zesde, dat er plaatsvond, en voor de eerste keer stond er ditmaal behalve toneel en volksdans muziek op het programma. Voor de eerste keer ook was Nederland vertegenwoordigd en wel met het Utrechts Studentenkoor en -orkest (U.S.K.O.). Wij hebben een van de Nederlandse studenten-musici bereid gevonden voor ons een verslag te maken van het festival en van het optreden van onze studenten voor het Turkse publiek.

We mochten niet weg, voordat we de paters van de Sint-Antoniuskathedraal hadden beloofd de zondagse hoogmis op te luisteren.

Het deelnemen aan het festival in Istanboel was een boeiende, doch zeer vermoeiende bezigheid. Niet zozeer ten gevolge van ons eigen optreden: dat duurde maar één avond. Maar wel vanwege de twee voorstellingen per dag, die we behoorden bij te wonen, en dat, terwijl de zon zo heerlijk scheen... Daarbij kwamen nog de taalmoeilijkheden, die vooral het volgen van de toneelstukken veelal uitermate lastig maakten. Grieks, Italiaans en Servisch zijn nu eenmaal talen, die niet elke Nederlandse student beheerst, en er waren toneelstukken, die in die talen werden opgevoerd zonder dat in de programmaboekjes een verklaring van de tekst in een begrijpelijke taal stond. Bovendien werden de officiële toespraken grotendeels in het Turks gehouden, ook een taal, die de meesten van ons niet verstonden. Overigens namen we het de Turken niet kwalijk. Zij bleken zo hartelijk en hulpvaardig, dat we hun gaarne alles vergaven. Bovendien was het organiseren van het feest alleen al een prestatie. Daarbij laten we nog buiten beschouwing, van welk belang het is jonge mensen in staat te stellen kennis te nemen van de cultuur en de gewoonten van andere volken.

Neem bijvoorbeeld de gewoonten van het Turkse schouwburg- en concertzaalpubliek. Wanneer de Tur-

IN ISTANBOEL

. . . en tijdens de repetitieweek. ▶

Voor het vertrek naar Istanboel probeerden de leden van het U.S.K.O. zingend en fortissimo spelend hun lied „Eviva Bacco" boven het stationslawaai te laten witklinken.

ken een bepaald programma niet boeiend genoeg vinden, wachten ze niet zoals wij tot het einde om dan met beschaafd boe-geroep en gefluit hun misnoegen te kennen te geven, nee, zodra het programma hun niet meer aanstaat, beginnen ze precies te doen waar ze zin in hebben. Dat wil zeggen: ze houden een praatje met hun buurman (en bepaald niet fluisterend); ze halen verfrissingen, nuttigen die uitgebreid en als het hun helemaal te bar wordt, lopen ze weg. De buitenlandse bezoeker, niet op de hoogte met dergelijke gewoonten, staat eerst wel even wat onwennig te kijken, maar zijns ondanks neemt hij ze snel over; zo ook de buitenlandse festivalgangers. Het gevolg was, dat de grootste prestaties tijdens het studentenfeest werden gekenmerkt door een muisstille zaal. Stil was het onder andere onder het toneelspel van de Engelsen, die het voordeel hadden, dat vrijwel iedereen hen verstond. En bij de Italianen, die een soort pantomime opvoerden. Doodstil was het, toen de toneelgroep van de technische hogeschool uit Stuttgart een werkelijk voortreffelijke opvoering gaf van „Draussen vor der Tür" van Wolfgang Borchert.

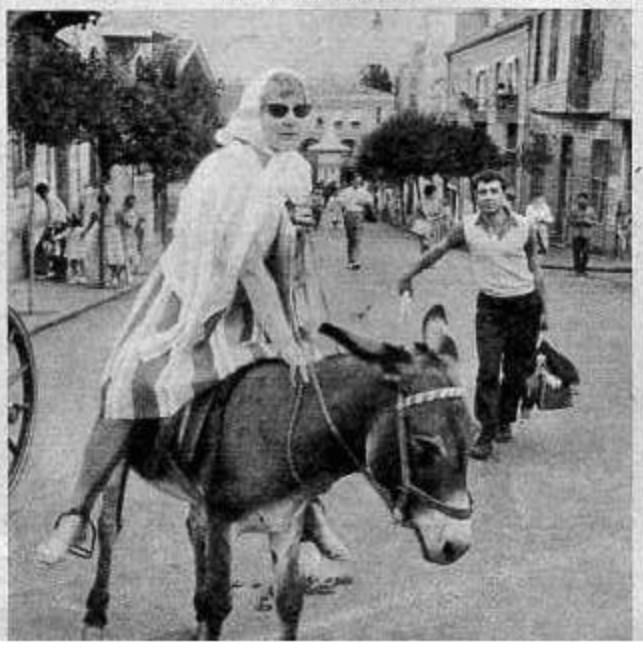
Stil was het ook — en hier past wel enig gevoel van trots — toen het U.S.K.O. musiceerde. Nu is het natuurlijk wel zo, dat het gemakkelijker is met muziek indruk te maken op een vreemdtalig publiek dan met toneelspel. Maar toch slaagde lang niet elke muziekgroep daarin. De koren uit Frankrijk bijvoorbeeld hadden heel erg te kampen met „publiek verval". Het U.S.K.O. echter bracht het publiek van Turken en buitenlanders tot zulk een geestdrift, dat na de tweede toegift — de acht minuten durende Gloria uit de Hohe Messe van Bach — de dirigent, Jaap Hillen, driemaal terug moest komen. Het was al over twaalven, maar de mensen lieten duidelijk merken, dat ze nog meer wilden horen, terwijl we hun toch al een uitgebreid menu hadden voorgezet. Via de middeleeuwen — de vijf Nederlandse scholen waren elk met een werk vertegenwoordigd — voerde het programma langs barok en romantiek naar de hedendaagse componist Hendrik Andriessen, wiens „Due Madrigali" zeer veel succes oogstten.

Behalve tijdens dit officiële concert traden we op voor de Nederlandse Vereniging in Istanboel. Zij bood als tegenprestatie enige tochten door de omgeving aan. Een ervan leidde tot een bezoek aan Bursa in Klein-Azië. Het werd helaas een bliksembezoek, hetgeen de schuld was van de bus: het vehikel bleek aan het begin van de tocht niet in staat een helling te nemen. Ondanks ettelijke reparaties, verricht door de chauffeur en de drie buseigenaars, die waren meegegaan (tenslotte krijg je als Turk niet iedere dag de kans om met blonde meisjes in één bus te zitten), wilde het voertuig alleen maar helling *af*. Uiteindelijk hebben ze het op zijn kop gezet en aan een grondige en langdurige revisie onderworpen. Pas laat in de middag kregen we de gelegenheid enige moskeeën door te rennen, waarna we om bij te komen een paar minuten mochten „genieten" van een Turks bad. Beslist beter geslaagd was een boottocht over de Zee van Marmora, door de Bosporus en langs de Prinseneilanden.

Een bijzondere ervaring was een door ons gegeven concert in de Sint-Antoniuskathedraal in Istanboel. Toen de paters van deze kerk tijdens ons bezoek aan hun heiligdom onze muzikale mogelijkheden ontdekten, lieten ze ons niet gaan, voordat we beloofd hadden de zondagse hoogmis op te luisteren. Het werd voor Nederlandse begrippen een zeer vreemde mis. We zongen het Kyrie van Dufay, enkele delen uit Bachs Hohe Messe, cantates enzovoort. We vermoeden, dat het nog nooit zo druk is geweest in die kerk. Dicht opeengepakt stond men om koor en orkest heen. Zelfs de ambassadeur van Italië was gekomen. Zonder twijfel ging iedereen na afloop voldaan naar huis. De Turkse gelovigen, omdat ze nog nooit zulke mooie muziek hadden gehoord, wij vanwege het genoegen, dat wij onze gastheren hadden bereid. Er wachtte ons nog een ontvangst, die alles overtrof, wat we in dat opzicht in Istanboel hadden meegemaakt.

O. L.

Foto links: *Overdag maakten we uitstapjes door Istanboel en omgeving per bus, per taxi of. . . per ezeltje.* Foto rechts: *Een treinongeluk in Bulgarije was tijdens de terugreis oorzaak van een langdurige vertraging. Op het station van Svilengrad probeerden we op niet altijd elegante wijze de wachttijd door te komen.*

Utrechters naar Turks festival

Grote agitatie heerste gisteravond op het Utrechtse station. Eenenvijftig leden van het Utrechts Studentencorps en -Orkest stonden zenuwachtig afscheid te nemen. Om tien minuten over half acht zouden zij met de trein naar München vertrekken om vandaar naar Istanboel te gaan voor het zesde internationale muziekfestival.

Eén man trachtte hardnekkig het gezelschap jongens (tenue blauw jasje, grijze broek, wit overhemd, bruine stropdas) en meisje (in vele kleuren gestreepte zomerjurken) bij elkaar te krijgen voor de foto.

Dat lukte ten slotte zoals u hierboven ziet en direct daarna klonk de bekende sonore stem door de luidsprekers over het perron: 'Attentie, dit bericht is voor de leden van het Utrechtse Studentencorps en -Orkest. De trein naar München loopt over enkele ogenblikken binnen langs het tweede perron.'

En tot verbazing van alle mensen in het station voegde de stem na een ogenblik pauze daar nog aan toe: 'Wij wensen u een goede reis.' Een geweldig gejuich volgde op deze ongebruikelijke woorden en even later rolde de bewuste trein het perron binnen.

Direct werd een klein stukje perron in het helle licht van TV-schijnwerpers gezet: ten slotte is het een gebeurtenis, dat deze Utrechtse jongens en meisjes Nederland mogen vertegenwoordigen in Turkije.

Terwijl de televisiecamera's op hen gericht stonden, drukten de USCO-leden zich met bagage en instrumenten de trein in. Tot drie keer moest de perronchef fluiten eer alle zoenen op hun plaats terecht waren gekomen.

Nadat wij in het rumoer een stem hadden horen roepen 'Is Henk er al bij,' vertrok de trein eindelijk.

'Flink zwaaien mensen,' riepen de televisiemensen en toen rolde de trein het station uit met de Utrechtse studenten-musici, die na hard studeren onder leiding van dirigent Jaap Hillen, een goede beurt hopen te maken in Turkije.

V V V

„BAARNS BLOEI" Stationsplein 7 - B A A R N

Telefoon K 2954-3226

ZOMERDIENSTREGELING 1 9 6 1

KM.	Treinnummer		D 308	
	Utrecht CS	v	19,41	DINSDAG
	Arnhem	a	20,15	
	Arnhem	v	20,23	
	Nijmegen	a	20,38	
	Nijmegen	v	20,50	Ned.Douane
	Kleve	a	21,12	Duitse Douane
	Kleve	v	21,13	
	Krefeld HBF	v	22,07	
	Neuss	v	22,25	
	Köln HBF	a	22,56	
	Köln HBF	v	23,05	
	Bonn	v	23,29	
	Koblenz HBF	v	0,14	WOENSDAG
	Mainz HBF	v	1,12	
	Worms HBF	v	1,43	
	Ludwigshafen HBF	a	2,00	
	Ludwigshafen HBF	v	2,08	
	Mannheim HBF	v	2,20	
	Heidelberg HBF	v	2,38	
	Stuttgart HBF	a	4,04	
	Stuttgart HBF	v	4,14	
	Göppingen	v	4,46	
	Geislingen	v	5,05	
	Ulm a/Donau HBF	v	5,36	
	Augsburg HBF	v	6,35	
	München HBF	a	7,19	
	overstappen			
	Treinnummer		F 154	
863	München HBF	v	11,35	
	Salzburg HBF	a	13,28	Duitse+Oost
1016	Salzburg HBF	v	13,57	Ex101 douane
	Bischofshofen	a	14,43	
	Bischofshofen	v	14,54	
	Schwarzach-St Veith	a	15,10	
	Schwarzach St Veith	v	15,20	
	Hofgastein	v	15,43	
	Badgastein	v	16,00	
	Villach HBF	a	11,57	
	Villach HBF	v	12,26	
	Spittal-Millstättersee	v	13,01	
	Mallnitz	v	13,41	
	Badgastein	v	14,02	
	Hofgastein	v	14,15	
	Schwarzach-St Veith	v	14,40	
	Bischofshofen	a	14,56	
	Bischofshofen	v	15,15	
	Salzburg HBF	a	16,00	Oostenr.douane
	Salzburg HBF	v	13,37	F 153 Duitse D.
	München HBF	a	18,33	
	overstappen			
	Treinnummer		D 307	
	München HBF	v	22,37	
	Augsburg HBF	v	23,20	
	Ulm a/Donau HBF	a	0,13	DONDERDAG
	Ulm a/Donau HBF	v	0,26	
	Stuttgart HBF	a	1,41	
	Stuttgart HBF	v	1,50	
	Heidelberg HBF	a	3,16	
	Heidelberg HBF	v	3,24	
	Mannheim HBF	a	3,38	
	Mannheim HBF	v	3,51	
	Ludwigshafen HBF	a	3,58	
	Ludwigshafen HBF	v	4,06	
	Worms HBF	v	4,25	
	Mainz HBF	v	4,57	
	Koblenz HBF	v	6,00	
	Bonn	v	6,39	
	Köln HBF	a	7,06	
	Köln HBF	v	7,23	
	Neuss	v	7,52	
	Krefeld HBF	v	8,10	
	Kleve	a	8,57	
	Kleve	v	9,08	
	Kranenburg	v	9,19	
	Nijmegen	a	9,37	
	Nijmegen	v	9,47	
	Arnhem	a	10,02	
	Arnhem	v	10,09	
	Utrecht CS	a	10,43	

M.E.T. = Middel Europese tijd
O.E.T. = Oost Europese tijd
12 uur M.E.T. = 13 uur O.E.T.

THE PROGRAMME FOR THE CULTURAL FESTIVAL IN ISTANBUL

DAYS	TIME	PERFORMANCE
20 August	15:00	Opening Ceremonies
	I6:I5	T.M.T.F. "Chorus and Folklore"
	2I:I5	Strassbourg University Chorus
2I August	I7:00	Robert College "Apollo de Bellac" "Sisyphos and Death" Yeşil Sahne "The Tragi-comedy of Don Christobita and Donna Rosita"
	2I:I5	The Greek Drama School "The Students"
22 August	I7:00	T.M.T.G. "Chorus and Folklore"
	2I:I5	Italian Ca'Foscari "The Lucky Misers"
23 August	I7:00	Swedish Folklore group I.T.Ü. Theater "Picnic at the Front" "Hunter Karkap"
	2I:I5	Stuttgart T.U. Theater "Outside the Door" "The Just"
24 August	I7:00	Genç Oyuncular "The Spoiled Apple" "Cherries are Blooming on Contrary Branches"
	2I:I5	Utrecht University Chorus and Orchestra"
25 August	I7:00	Stuttgart T.U. Orchestra
	2I:I5	English University Theater "A Birth Day Party"
26 August	I7:00	Lyon University Chorus
	2I:I5	Switzerland University Theater "Faversam of Arden"
27 August	I7:00	I.Ü.T.B. Gençlik Tiyatrosu "Behind the Cage"
	2I:I5	The Yugoslav University Theater "The Marriage of the Male"

Utrechts Öğrenci Koro ve Orkestrası

Bu programın amacı, başlangıçtan bu güne kadar, Hollanda müziği hakkında bir fikir vermek ve bizim gibi k«çük bir grubun karşılaştığı müsait şartları ve güçlükleri ezmektedir. Grubumuzun adı Utrecht Öğrenci Koro ve Orkestrası'dır. Programda, imkân nispetinde, kronolojik bir sıra takibedilmesine rağmen bu kısa takdimin açık ve anlaşılır olmasını sağlamak için buna baş vurmıyacağız yazımızda.

Programımızı beş kısımdan meydana gelmiş sayabilirsiniz:

A. Orta Çağlar. Hollandalı besteciler devri.

B. Rönesans.

C. Barok ve Rokoko.

D. 18. asır Hollanda enstrümental müziği.

E. 19. ve 20. asır müziği (Romantik devrin günümüzün bestecileri)

A. Orta Çağ müziğinin en ileri ustalarının Hollandalılar olduğunu söylerken aşırı milliyetçiliğe kaçtığımızı sanmıyoruz. Avrupanın her tarafına yayılarak günün bestecilerini tesirleri altına aldılar ve 1420 - 1600 yıllarının bir «altın devri» olmasını sağladılar. İlk Hollanda ekolünün en önemli bestecisi Guillaume Dufay'dır. 1400-1474 yılları arasında yaşıyan Dufay Henegcuven'de doğmuş, bütün Avrupayı dolaşmıştır. Bu arada Roma'da da kalmıştır. Bu devirden neşeli ve samimi bir parça olan Kyrie'yi seçmiş bulunuyoruz.

İkinci ekolün kendine has bestesi «Meisken was jonck»tur. Josquin dez Prés ve Heinrich Isaak Huigens üçüncü ekolü temsil eder. Huigens, İmparator I. Maximilyan'ın maiyetinde uzun zaman kaldığı için Heinrich Isaak diye anılır. 1450-1517 yılları arasında yaşamıştır. En meşhur ve en güzel eserlerinden bir tanesi Maksimilyanın maiyetinden ayrılırken yazdığı «Insbrück, ich musz dich lassen»dir. Bu şarkı büyük önem kazanmış: Luteran mezhebi tarafından «O Welt, ich musz dich lassen» ve «Nun ruhen alle Walden» adlı koro parçalarına melodi olarak seçilmiştir.

Nicolaas Gombert ve Walcheren'li Jacop Clement dördüncü ekole mensuptur. Jacop Clement 1510-1556 arasında yaşamıştır. Bestelerine güfte olarak Felemenk metinlerinden faydalanmıştır. Beşinci ekol ile birlikte Hollandanın müzik alanındaki yerini İtalyanlara terkettiğini görürüz. Bu gruba mensup bestecilerden Philippe de Monte madrigal alanındaki verimli çalışmaları ile tanınmıştır. «Comme la tourterelle» bu çeşit beş sesli bestelere iyi bir örnektir. Bu devrin diğer bir büyük siması Roland Lassus'tur. Orlando di Lasso adı ile tanınır. 1532-1594 yılları arasında yaşamıştır. «Hollandalı Besteciler'in sonuncusu» diye anılır. «Audite nova» çapraşık stilinin kötü bir örneğidir.

Halk şarkılarının bestelenmesi ve aranjmanı bu devir müzik çalışmalarının diğer bir safhasını teşkil eder. «O amoureusich mondeken» Jan Belle tarafından aranje edilmiştir. Folklor çalışmalarının diğer örneklerinde enstrümanların bir veya daha fazla sesi takviye ettiği; bazan onların yerini aldığı görülür.

Bu devirden sonra bir Hollanda'lının zamanın bestecileri arasında önemli bir yer işgal etmesi nadir olarak görülmüştür. Rönesans devrinde yaşıyan Jan Pieterszoon Sweelinck (1560-1621) bunun bir istisnasıdır. Amsterdam'ın büyük te-

Utrechts Studenten Koor En Orkest

Preface. The intention of this programme is to give a concise survey of Dutch music from the earliest days on, and to sketch the possibilities and difficulties for a small student - ensemble which is represented by this delegation of the Utrecht Studenst Choir and Orchestra. To let the survey remain clear, the works will not be healed in the order in which they appear in the programme. We tried however to make the programme as chronological as possible. We can imagine the programme as consisting of 5 parts. A. Middle Ages. Period of Dutch composers.

B. The Renaissance.

C. Baroc and Rococo.

D. Dutch instrumental music of the 18 th century.

E. Music of the 19 th and 20 th centuries (composers of the romanic age and of our own days.)

A. We are not being too chauvinistic when we say that in the Middle Ages the Dutch were the decisive elements of the musical life of those days. They were the ones who traveled about, who influenced the composers of their generation abroad, and therefore made this period (1420-1600) into a golden period. The most important composer of the first Dutch school is Guillaume Dufay. Dufay (1400-1474), who was born in Henegouwen, traveled all over Europa. Among other places he spent some time in Rome. To represent this period our choice has fallen on a Kyrie by the hand of this composer. A good example of the cusic of those days, light and intimated.

A typical example of the way of composing of the second school is the anonymans «'t Meisken was jonck». Josquin dez Prés and Heinrich Isaak Huigens represent the third school. Owing to the latter's stay at the court of Emperor Maximillian I at Insbrück and Vienna, he has become better known than Heinrich Isaak (1450-1517). One of his most famous and at the same time most beautiful compositions is 'Insbrück, ich musz dich lassen', which he composedon leaving the court there. The importance of this song led to its being adopted by the Lutherian cult as the choral-melody of «O Welt, ich musz dich lassen» and «Nun ruhen alle Walden», (in the Anglican cult known as «O Lord how happy we should be»).

Of the fourth school we mention Nicolaas Gombert and Jacob Clement who came from Walcheren. The latter is usually called Jacobus Clemens non Papa to distinguish him from Pope Clemens. He lived from 1510-1556. Significant for his Northern Dutch descendense is that he uses Dutch texts for his composition as for example in «Godt is mijn licht», which has been put on the programme. The fifth Dutch school reached the summit, but it also meant the end of the prevelent influence of the Dutch. From now on the Italians influenced Europe. Of the Dutch composers of the fifth school Philippe de Monte has become wellknown because of his productive work in the field of the Madrigal-style. A very good example of this way of composing for five different voices is «Comme la tourterelle». (which will also be performed). The other great composer of this generation is Roland Lassus, better known as Orlando di Lasso. (1532 - 1594) who was born at Bergen in Henegouwen. He is often called «the last of the Ducth composers», which is significant for the decline of the Dutch music. A very small example of his capacity and a very bad picture of his complex way of composing is the «Audite nova». Another side of the musical life of those days is the composing and arranging of folk-songs. «O amoureusich mondeken» is an arrangement by Jan Belle and forms a good example to show how polyfonic arrangements of saecular texts of the 16th century were made. The other examples of folk-song-arrangements show a principle, which often appeared in those

sirine borçludur.

Bilhassa Barok ve Rokoko devirlerinde besteciler Vivaldiler, Couperinler, Telemannlar, Handeller ve Bach'ların yanında çok sönük kalmıştır. J. S. Bach'a çok büyük önem verdiğimizden bestelerinden üçünü programımıza dahil ettik. U.S.K.O. nun Bach'a duyduğu özel alâkanın da bunda rolü oldu. «O Jesu Christ, meins Lebens Licht» adlı 118 numaralı kantatasının müstakil bir orkestra partisyonu vardır. Bu partisyonun nefesli sazlar için yapılmış bir aranjmanı cenaze törenlerinde çalınmaktadır. 115 numaralı «Mache dich mein geist bereit» adlı kantatası koral bir kantatadır. Melodi sopranoya verilmiştir. Kantatanın finalindeki motifi işler. Soprano, viola, cello, pikkolo, flüt ve cembal için yazdığı aryayı da belirtmek isteriz. 4. Brandenburg konçertosu'nun bundan daha meşhur olduğu su götürmez. 2 solo flüt ve keman için yazılmış bir nevi konçerto grosso'dur.

Bach'ın muasırı olan Schickhardt 4 flüt ve tembel için bir sonat yazmıştır. Orkestranın çok sayıda flüte sahip bulunması bizi böyle eserler seçmeğe yöneltmiştir.

Sonraki devirlerin müzik tarihleri incelenince 18. asrın unutulmamağa hak kazanmış bestecileri yetiştirdiği görülür. Bu arada «exurge domine'nin bestecisi Marcus Teller»i (1700) zikredebiliriz. Willem de Fesch (1687-1757) ve (Petrus Hellendaal (1722-1799) daah çok tanınmıştır. Fesch'in 2 oboa için konçertosu ve Hellendaal'ın konçerto grosso'su icra edilecektir.

Hollanda müziğinin bu çok karanlık devrinden başka romantik devir o günleri temsil edebilecek eserler verememiştir. Günümüz, bestecilerinin eserleri ise bir öğrenci topluluğu icra gücünün çok üstündedir. Bu yüzden bu devir eserlerini seçerken çok düşünmek zorunda kaldık.

Bu devrin iyi bir temsilcisi olmamasına rağmen orkestramızın yapısına uyduğu için Mendelssohn'un «Mailjieder» ini programa aldık. Günümüz Hollanda bestecileri arasında bir seçim yaparken de güçlüklerle karşılaştık. Hendrik Andriessen'in koro ve orkestra için «Due Madrigali» sinde karar kıldık.

Halk şarkılarının eski aranjmanları yanında bir kaç yeni aranjmana da yer verilmiştir.

Bu kısa yazının 6 asırlık Hollanda müziği hakkında bir fikir vereceğini ümit ediyoruz.

Ca'Foscari Tiyatrosu

days, especially at the beginning of the period, when a-capella singing wasn't yet considered to be ideal, in which one or more voices can easily be supported or even replaced by instruments without letting the structure loose is harmonuous effects. We can firmly state tha in the following periods a Duchman only rarely gained an important place among composers. Jan Pieterszoon Sweelinck forms an exception for the Fenaissance Period. J.P.Sweelinck (1560-1621) was organist of the Oude Kerk at Amsterdam. He owed his fame in particular to the great influence he had on the development of instrumental music. An imposing composition of which we hardly recognise the importance in the Netherlands, not even to mention other dountries, is his «Psalter», an arrangement for several voices of all psalms.

Especially during the following Baroc and Roccoco periods, Dutch composers can not be compared to composers as Vivaldi, Cuperin, Telemann and Handel and the greatest of all composers. J. S. Bach. Especially as we can never pay anough attention to him there are no less than three of his compositions on the programme of our tour. Not only because of that, but also because the U.S.K.O. applies itself to his works: his passions, Mass in B-minor, Christmas Oratory, cantatas and numerous instrumental works. We would go too far by calling the U.S.K.O. a real Bach-choir and orcheetra, but doubtlessly it is vesy Bachminded. His cantata 118 «O Jesu Christ, meins Lebens Licht» is a short motet-like burial-cantata with an independent orchestra accompagnment. This accompagnment has also been arranged for a brassenbesmle so that the cantata in this form can be used in the open air at burials. Cantata 115 «Mache dich mein Geist bereit», is a so called choral - cantata, of which the moledy sung by the soprano is based on the melody of the final choral of the cantata. In particular we mention the aria for soprano and violan, cello, piccolo, flute and cembalo. Doubtlessly his fourth Brandenbourg concerto is more famous. It is a kind of concerto-grosso fr 2 solo flutes (originally composed for 2 recorders) and a violin. Schickhardt, a contemporary of Bach, wrote a sonata for 4 flutes and cembalo. That such a work occurs on our programme its origin in the fact of orchestral structure of the U.S.K.O. consists of many flutes.

In all following periods of music - history researches into the 18th century have exposed compositions which shouldn't have been completely forgotten. For example the «Exurge Domine» by Marcus Teller (+ 1700), who was canon at St. Servees church at Maastricht. A little more reknowned are Willem de Fesch (1687-1757) and Petrus Hellendaal (1722-1799). Executed will be the concerto for 2 oboes on a musicological quarrel by Hellendaal.

Beside this very dark period of Dutch music, the romantic movement hasn't produced those works which would have been representative for those days, either if we want to execute modern choirworsk, we can only make our choice out of a few compositions. Practically all works of those days and of the more contemporary composers require a much larger technical equipment than a student-ensemble can provide.

Our choice has fallen on the Mailieder by Mendelssohn. Perhaps not quite representative for those days, but very suited for the U.S.K.O. An equally great difficulty is to choose a work from the contemporary repertoire of Dutch composers. Of this period we are to perform a composition for choir and rchestra by Hendrik Andriessen, the «Due Madrigali», a work of warm singing and playing music.

As a contrast to the old arrangement of folk-songs a few modern arrangements will be performed by the choir.

It cannot be denied, and we are aware of it, that the number of compositions is larger than can fit in our programme. However, we hope that this small impression will be sufficient to give you a look into 6 centuries of Dutch music and its performance by a student ensemble.

Gooi- en Eemlander

Muzikale reis naar Turkije begon met race tegen klok

HILVERSUM. — Het in Istanboel gehouden Uluslararasi Kültür Senligi (cultureel festival der studenten) was voor de dit weekeind teruggekeerde Fons Plasschaert, 19-jarige violist en concertmeester van het daaraan deelnemende Utrechtse studentenorkest, met een dolle race tegen de klok begonnen. Om elf minuten voor half acht zou de trein vertrekken, om tien minuten voor half acht ontdekte de muzikale Hilversummer op één der Utrechtse perrons, dat hij zijn pas in zijn pensionkamer had laten liggen.

Een souvenir waar muziek in zit. Fons Plasschaert tikte in Istanboel deze kemence op de kop: een voor onze ogen (en oren) merkwaardige Turkse viool, die voornamelijk wordt gebruikt voor de begeleiding van dansers.

Studenten speelden Sweelinck in Istanboel

De toekomstige tandarts vloog het station uit, rende weer terug om zijn hospita, die hem uitgeleide deed, om de sleutel te vragen, charterde een taxi en kwam één minuut voordat de chef zijn pannekoek omhoog stak hijgend maar triomfantelijk het perron op galloperen. Voor het bijbehorende uitpuffen en bijkomen was overigens gelegenheid genoeg tijdens de véél geduld vergende treinreis naar Turkije. Geduld en inschikkelijkheid: „We sliepen met vijf man in de coupé: twee op de banken, één op de grond en twee in de bagagenetten". De terugreis zal de vijftig leden van het Utrechtse Studentenkoor en -orkest, onder wie ook Ottilie Nienhaus, Ans Thunhorst en Hans Flink uit Hilversum en Els Lasthuyzen en Jaap Calis uit Laren, overigens nog méér heugen, want om onduidelijke redenen bleef de trein bijna een dag op een Joegoslavisch station staan ...

Fons Plasschaert, die alvorens bij het Usko te komen vijf jaar in het Muzieklyceumorkest van Hans Brandts Buys meespeelde (diens weduwe heeft de afgelopen dagen sterk meegeleefd!), bleek over het verblijf in Turkije bijzonder te spreken te zijn. Op het festivalconcert werd veel succes geoogst en zelfs moesten twee toegiften (uit Bachs Hohe Messe) worden gegeven. Het hoofdzakelijk Nederlands programma vermeldde werken van componisten als Sweelinck, Marcus Teller, Willem de Fesch en Hendrik Andriessen.

Pontje tussen continenten

Ook is nog geconcerteerd voor de Nederlandse vereniging in Istanboel en traden de Usko-leden in een kerk op. Die Nederlanders ginds, deel uitmakend van wereldconcerns, trakteerden hen op drie trips. Een badplaats aan de Zwarte Zee werd bekeken, een boottocht naar de Prinseneilanden in de Zee van Marmara ondernomen en ook onderging men de wonderlijke sensatie, met een 5-centpontje van het ene werelddeel naar het andere te varen bij een bezoek aan het Aziatische deel van Turkije.

„Maar dat was een stoffige bedoening".

Na een reis van 65 uur kwamen de vijftig U.S.K.O.-leden in Istanboel aan. Bij de eerste busrit door de oude metropool aan de Gouden Hoorn bleek al duidelijk in wat voor een geheel andere wereld men terecht was gekomen. De stad, opklimmend tegen de oevers van Bosporus en Gouden Hoorn, maakt met haar silhouet van honderden minaretten een grootse indruk. Maar behalve groots, is voor ons westerlingen de eerste indruk ook zeker die van een geweldige chaos, een indruk die wel in de eerste plaats wordt bewerkstelligd door het volkomen ordeloze verkeer. De honderden taxi's — particuliere auto's ziet men heel weinig op straat — en de voor het merendeel op instorten staande autobussen schijnen met elkaar te wedijveren om alle verkeersregels te overtreden. Het lijkt alsof de „grondwet van het verkeer" hier ongeveer zo luidt: „Men dient er bij het besturen van een motorvoertuig voortdurend van uit te gaan dat de weggebruiker die het langste hard durft te rijden voorrang heeft."

Overigens zijn de Turken een bijzonder vriendelijk en gastvrij volk, die tijd noch moeite sparen, zelfs hun hele winkel in de steek laten om de vreemdeling te helpen en de weg te wijzen. Anderzijds zal hij, als u zijn winkel binnentreedt, niet nalaten te proberen u aanzienlijk te veel te laten betalen!

Studentenfestival in het aloude Istanboel

Toneel, volksdans en muziek

Van een medewerker

HET ALOUDE Istanboel is van 20 tot 27 augustus het centrum geweest voor een groot aantal studentengroepen uit heel Europa, die zich daar verzamelden om elkaar iets te laten zien van de cultuur van hun eigen land. Voor de zesde achtereenvolgende maal werd hier namelijk door de Turkse studentenfederatie, in samenwerking met het Internationale bureau voor culturele activiteiten (I.B.C.A.), een internationaal festival voor studenten gehouden. Had men zich in de afgelopen vijf jaar beperkt tot toneel en volksdans, ditmaal was voor het eerst ook plaats ingeruimd voor koren en orkesten. Zo kon men een week lang twee maal daags genieten van de voorstellingen door o.a. toneelgroepen uit Griekenland, Italië, Engeland, Zwitserland, Zuidslavië en Turkije, volksdansgroepen uit Zweden en Turkije, twee koren uit Frankrijk en een orkest uit Duitsland, terwijl — voor het eerst — ook ons land was vertegenwoordigd, door het Utrechts Studentenkoor en -orkest, onder leiding van Jaap Hillen.

De enorme reis werd de Utrechtse studenten mogelijk gemaakt dank zij subsidies van o.a. het ministerie van O., K. en W., het Prins Bernhardfonds, een groot aantal Nederlandse bedrijven en enkele studenteninstellingen. Voorts deden ook de in Istanboel gevestigde Nederlandse bedrijven een duit van formaat in het zakje door de Utrechtse studenten in de week na het festival drie dagtochten in de prachtige omstreken van Istanboel aan te bieden.

Reclames op gordijn

HET FESTIVAL werd in de middag van zondag 20 augustus geopend, in een aan 1500 mensen plaats biedende zaal, met reclames voor baden toiletzeep op het toneelgordijn. Bij de openingsceremonie werden de deelnemers in verrukking gebracht door een aantal met veel gratie uitgevoerde Turkse volksdansen, een kleine selectie uit de talloze dansen die in alle delen van Anatolië soms al meer dan 1000 jaar worden gedanst.

Maandagavond zagen wij een toneelvoorstelling van Griekse studenten en de avond erop kwam een Italiaanse toneelgroep in actie. Deze twee voorstellingen illustreerden overduidelijk de speciale moeilijkheden die bij een internationaal toneelfestival zich voordoen. Behalve bij het optreden van een Engelse groep, die met Harol Pinters „Birthday Party" veel succes oogstte, is het meestal zo, dat het overgrote deel van het publiek de taal waarin wordt gespeeld, niet verstaat. De enige manier om aan dit bezwaar tegemoet te komen, is dus het spelen van stukken waarvan het verhaal grotendeels uit de actie blijkt en waarin het gesproken woord een ondergeschikte rol speelt. Alleen dan is, mét een toelichting in het programma, het stuk voor iedereen te volgen, en voldoet men aan de eisen die voor een internationale cultuurontmoeting gesteld mogen worden.

De Italianen nu hadden dit goed aangevoeld: zij speelden een aantal oude, pantomime-achtige schetsen op een zo voortreffelijke wijze, dat zij van alle toneelgroepen het meeste succes oogstten. De Griekse toneelgroep kreeg helaas een andere ervaring te verwerken. Ze speelde een blijspel waarin over ingewikkelde liefdesverhoudingen eindeloos werd gepraat. Hierbij verslapte de aandacht in hoge mate en het Turkse publiek laat dat dan ook duidelijk merken! Men wordt rumoerig, praat er vrij luid doorheen en verlaat met grote aantallen tegelijk de zaal.

Het mag dan ook een grote verdienste genoemd worden van de toneelgroep van de technische hogeschool uit Stuttgart, dat zij tot het einde toe de aandacht gespannen wist te houden. Ze gaf een voortreffelijke uitvoering van „Draussen vor der Tür" van Wolfgang Borchert. Het stuk is op het ziekbed geschreven door een Duitse militair, die met dermate ernstige verwondingen uit de Tweede Wereldoorlog terugkeerde, dat hij wist dat dit ziekbed ook zijn sterfbed zou zijn. Het stuk zelf doelt op een zelfde situatie: een soldaat die na drie jaar uit Siberië terugkeert, vindt alle deuren waar hij denkt aan te kunnen kloppen, gesloten. Zijn vrouw heeft een andere man gevonden, zijn ouders leven niet meer, een betrekking heeft men niet voor hem. Vooral deze wanhopige hoofdrol werd op een, voor een amateur haast onwaarschijnlijk goede manier vertolkt.

Bij deze kanttekeningen bij de belangrijkste toneelvoorstellingen willen wij het voorlopig laten. In een volgend artikel hopen wij iets te vertellen over wat er in dit festival op muzikaal terrein werd gebracht.

USKO succesvol in Istanbul

Het zesde Internationale Culturele Festival voor studenten is zondag 27 augustus met een voorstelling van een Zuidslavische toneelgroep afgesloten. Bij een terugblik op deze festivalweek kunnen we met genoegen vaststellen dat het Utrechts Studenten Koo r en Orkest een zeer goede indruk heeft achtergelaten.

Wij vertelden u al hoe onplezierig een Turks publiek kan reageren op een uitvoering, die niet kan boeien. Welnu, de aandacht waarmee het publiek het concert van de Utrechtse studenten volgde, was verheugend groot, en het applaus na afloop zo uitbundig, dat de studenten niet de kans kregen in de Turkse zomeravond op adem te komen voordat er twee toegiften waren gegeven.

Het mag welhaast vanzelfsprekend genoemd worden, dat op het USKO-programma enkele werken van Bach voorkwamen. Op het terrein van deze muziek voelen de studenten zich immers het meeste thuis, zoals ook nu weer bleek bij de uitvoering van de cantates 118 en 115.

Het orkest en het koor musiceerden ook apart, een mogelijkheid die Jaap Hillen dankbaar had aangegrepen om de nodige afwisseling in het programma te brengen.

Zo voerde het orkest het vierde Brandenburgs concert van Bach en een dubbel-hobo concert van de Fesch uit, terwijl het koor een reeks korte werkjes ten gehore bracht van componisten die in vroeger eeuwen de Nederlandse scholen een belangrijke plaats in de Europese muziegeschiedenis bezorgden. Onder anderen stonden Clemens non Papa, Orlando di Lasso en Philippe de Monte op het programma.

Na de pauze bereikte het concert in alle opzichten een climax in de uitvoering van Henk Andriessens 'Due Madrigali', eerst het weemoedige 'Che debbo far?' en vervolgens het enthousiaste drinklied 'Eviva Bacco'.

Een andere manifestatie op muziekgebied, waarover het publiek zijn enthousiasme niet onder stoelen of banken stak, was het optreden van het symfonie-orkest van de Technische Hochschule te Stuttgart.

Het bleek een zeer geroutineerd en goed op elkaar ingespeeld orkest te zijn, dat een zeer verzorgde uitvoering gaf van werken van onder anderen Mozart, Haydn, Schubert en Hindemith. Een iets meer gevarieerd programma ware alleen wenselijk geweest!

Ook toneel

De Technische School uit Stuttgart kwam trouwens wel bijzonder goed voor de dag, want ook op toneelgebied zorgden deze studenten voor een van de hoogtepunten. Ondanks het feit dat het grootste deel van het publiek niet voldoende Duits kende om het gesproken woord goed te kunnen volgen, wisten de Duitsers de aandacht tot het einde gespannen te houden tijdens hun voortreffelijke opvoering van 'Draussen vor der Tür' van Wolfgang Borchert.

USKO-leden bestijgen de rijtuigjes op de Prinseneilanden.

Vooral de moeilijke rol van de Duitse soldaat Beckmann, die na de Tweede Wereldoorlog uit Siberië terugkeert en van alles wat hij thuis had gehoopt terug te vinden niets meer aantreft, werd zeer indrukwekkend gespeeld.

De voorstelling van de Zuidslavische toneelgroep op de laatste avond van het festival was vooral interessant door de manier waarop deze groep had geprobeerd de bijzondere problemen, ten eerste het 'taalprobleem' en ten tweede van het gebrek aan decors op te lossen.

De hele 'meubilering' van het toneel bestond uit niet meer dan een tiental vierkante metalen geraamten met verschillende gekleurde vlakken, die voortdurend verplaatst, als tafel, stoel, kast en nog veel meer werden gebruikt, waar men op sprong en doorkroop, kortom, waar alles mee mogelijk was!

In het stuk zelf had men ook zo veel mogelijk actie gebracht, eigenlijk stond er geen moment iemand stil op het toneel.

Al met al was het een boeiend en kleurrijk kijkspel geworden. Maar de loop van het verhaal was er toch niet uit op te maken voor iemand die de tekst niet kon volgen.

Schraal

Op volksdansgebied was het festival wat schraal bedeeld. Wij vertelden u reeds het een en ander over de Turkse volksdansgroep; daarnaast zagen we alleen een zeer verzorgd optreden van een groep Zweedse volksdansers, waarvan vooral de kleurrijke kleederdrachten het aanzien meer dan waard waren.

Het enige koor, dat naast het USKO, in de tweede helft van de festivalweek optrad, was het Universiteitskoor van Straatsburg. Helaas kon niemand over dit optreden erg enthousiast worden. Behalve aan de wat vlakke uitvoering was de teleurstelling vooral te wijten aan de wel erg ongelukkige samenstelling van het programma. Ongeveer dertig chanson-bewerkingen, zij het dan ook uit alle tijden, is toch echt iets te veel van het goede!

Zo eindigde op zondag 27 augustus het festival. Gelukkig betekende dit voor de Utrechtse studenten niet dat toen ook de terugreis werd aanvaard. Mede dank zij een aanbod van de Nederlandse bedrijven in Istanbul, die voor de USKO-leden een drietal dagtochten in de prachtige omgeving van Istanbul verzorgden, kon men het droeve moment van vertrek nog tot maandag 4 september uitstellen.

De studenten bezochten onder andere het in Klein-Azië gelegen Bursa, beroemd door de geneeskrachtige baden. Dat het bezoek aan deze plaats wat kort uitviel doordat de bus onderweg alleen nog maar van heuvel tot heuvel bleek te kunnen rijden, kon tenslotte ook niemand helpen!

Evenmin kon iemand er iets aan doen dat het bezoek aan de Zwarte Zee-badplaats Kilyos een beetje bedorven werd door enkele uit Rusland overgewaaide depressies.

Lustoord

Tenslotte werd nog een boottocht gemaakt over de Zee van Marmora naar de 'Prinseneilanden', vooral voor ons jachtige Westerlingen een soort lustoorden, al was het alleen al omdat hier geen enkele auto rijdt; het enige vervoer vindt plaats met door paarden getrokken rijtuigjes!

Met deze en duizenden andere indrukken beladen zullen de studenten binnenkort weer terugkeren in Utrecht, weliswaar bepaald niet uitgerust, maar wel met een onvergetelijke vakantiereis achter de rug!

Muziek op het festival van studenten te Istanboel

Van een medewerker

OP het zesde internationale culturele festival voor studenten, te Istanboel gehouden (zie N.R.C. van 11 september), was dit jaar voor het eerst ook voor de muziek een plaats ingeruimd. Er waren drie koren a capella, uit Lyon, Straatsburg en uit Turkije, een orkest uit Stuttgart en het Utrechts studentenkoor en -orkest (U.S.K.O.) als enige koor èn orkest.

Het is voor mensen met Westerse oren moeilijk steekhoudende opmerkingen te maken over wat de Turkse zangers de zaal in deden schallen met hun harde stemmen, die ons nog het meest doen denken aan zangers van het Iberisch schiereiland. Zolang zij zich hielden bij muziek van eigen bodem, willen wij direct aannemen dat het voor Turkse maatstaven een goed koor was. Maar een „Turkse" uitvoering van enkele koralen uit Bachs Matthäus-Passion klonk ons wat lachwekkend in de oren.

De programmakeuze voor deze bijzondere gelegenheid was overigens een probleem waar alle deelnemende muziekgroepen kennelijk mee hadden geworsteld. Het bleek dat Jaap Hillen voor de Utrechtse studenten een gelukkige keuze had gedaan. Het programma bood veel afwisseling, en gaf bovendien een indruk van de werken der belangrijkste Nederlandse componisten. Drie werken van Bach completeerden het programma.

Het grote symfonieorkest van de Technische Hochschule te Stuttgart, een voor amateurs op hoog peil musicerend ensemble, bracht het publiek tot groot enthousiasme. Men kreeg de indruk dat de Duitsers ervan uit waren gegaan dat zij het Turkse publiek voorzichtig aan Westerse muziek moesten laten wennen. Behalve met de Spielmusik III van Hindemith, was het programma gevuld met uiterst bekende werken van J. Chr. Bach, Mozart, Van Beethoven, Haydn en Schubert (Rosamunde). Dat hierdoor voor de andere deelnemers aan het festival, die wèl aan deze muziek gewend zijn, het programma weinig interessants te bieden had, hadden de Stuttgarters kennelijk over het hoofd gezien.

Beter van opbouw was het programma dat het koor uit Lyon ten gehore bracht: bijna alleen Franse muziek, in vier groepen verdeeld, namelijk oude en hedendaagse muziek voor de pauze, religieuze en volksmuziek daarna. Jammer was het dat de Fransen in het eerste onderdeel, de oude muziek, hun beste prestatie leverden. Van een climax in het programma kon zodoende bepaald niet worden gesproken.

Toch stond deze uitvoering van de Lyonezen op een heel wat hoger peil dan die van hun landgenoten uit Straatsburg. Men was het er vrijwel unaniem over eens dat dit concert het muzikale dieptepunt van het festival betekende.

Niemand kan ons van chauvinisme betichten als wij beweren dat onze landgenoten met hun concert aanzienlijk meer succes oogstten. Wij zeiden al dat de gelukkige programmakeuze hieraan voor een deel debet was. Ook het feit dat de Utrechtse studenten met koor en orkest optraden, en dus drie soorten werken konden uitvoeren (orkest, koor a capella, en koor en orkest) waarborgde een goede afwisseling.

Utrechts koor

Als we een vergelijking trachten te maken met de andere muziekensembles die aan het festival deelnamen, dan kunnen we vaststellen dat vooral het Utrechtse koor uitstekend voor de dag kwam. Het kleine orkest verrichtte zijn begeleidende taak in de uitgevoerde werken voor koor en orkest zoals het hoort. Alleen van de twee werken die voor orkest op het programma stonden, het vierde Brandenburgs concert van Bach en een concert voor twee hobo's van De Fesch, bleek vooral het eerstgenoemde voor een ensemble van zestien amateurs een te grote taak te zijn. Het koor gaf een verzorgde uitvoering van een aantal werkjes a cappella van componisten uit de Nederlandse scholen van de vijftiende tot de achttiende eeuw.

Na de pauze weerklonk Hendrik Andriessens Due Madrigali voor koor en orkest. Het applaus hierna, van een publiek dat de hele avond voor Turkse begrippen opmerkelijk stil en aandachtig was geweest, was een ovatie. Een quasi-Turkse uitvoering van het liedje Uskudara als toegift maakte het publiek zo enthousiast, dat Jaap Hillen zich tot een tweede toegift liet verleiden: een lichtvoetige uitvoering van het Gloria uit Bachs Hohe Messe.

Een indruk van het festival als geheel is moeilijk onder woorden te brengen. Wij zijn geneigd te zeggen dat wat het toneel betreft het peil hoger lag dan bij het onderdeel muziek. Voorts kreeg men in het algemeen de indruk dat de Turkse organisatoren niet voldoende voor ogen hadden gehouden dat het hier toch meer een internationale cultuuruitwisseling betrof dan zo maar een reeks van concerten en voorstellingen. De aankondigingen in verschillende talen lieten vaak te wensen over. De dagelijks verkrijgbare programma's hielden lang niet altijd in wat ervan verwacht mocht worden.

Utrechters op Turks festival

'Hier volgt een mededeling voor de leden van het Utrechts Studenten Koor en Orkest. Over enkele ogenblikken loopt binnen langs het tweede perron aan de zijde van het eerste, de D-trein naar Keulen, München en verder. Wij wensen u een goede reis en veel succes.'

Zo klonk op dinsdag 15 augustus om half acht 's avonds de stem van Utrechts stationschef door de luidsprekers in deze niet alledaagse mededeling. Het was overigens niet het eerste niet-alledaagse wat er die avond onder de grijze overkapping van Utrecht CS voorviel. Tevoren hadden koor en orkest van de studenten op het eerste perron, onder grote belangstelling van radio, pers, televisie en uitwuivers, een uitvoering gegeven van Hendrik Andriessens 'Eviva Bacco', één der programmapunten voor het concert in Istanboel.

Dat het niet helemaal zuiver klonk, omdat het koor, door het lawaai van passerende treinen, het orkest niet kon horen, was van minder belang! Dat Nederland met veel enthousisme zou worden vertegenwoordigd op het Internationaal Cultureel Studenten Festival te Istanboel, werd met deze 'stunt' duidelijk bewezen.

En zo begon een reis, die de studenten in ongeveer 60 uur moest brengen naar het meest zuidoostelijke puntje van ons werelddeel, het aloude Istanbul.

Alleen deze reis, dwars door heel Europa, was al in vele opzichten een belevenis, waaraan het feit dat er bijna geen slaapplaatsen beschikbaar waren, geen afbreuk kon doen.

Op luchtbedden in de bagagerekken en op de grond, op koffers en op banken kwamen de studenten weinig slaap tekort! Het was interessant te zien hoe ook een trein in korte tijd van karakter kon veranderen. Van wat wij in West Europa onder een D-trein verstaan, heeft men in de Balkan nog nooit gehoord. Vanaf Zuidslavië wordt het een gewone stop- — om niet te zeggen boemeltrein — waar op ieder station zwermen mensen op afvliegen, wie de betekenis van het begrip 'gereserveerd' alleen maar kan worden bijgebracht door de coupés met mensen en koffers te barricaderen!

Door Bulgarijë en Europees Turkije sukkelt de lange trein, gecompleteerd door enkele houten goederenwagens, moeizaam over enkelspoor achter een luid gillende stoomlocomotief, die op de meest onwaarschijnlijke plaatsen stopt om soms niet meer dan twee of drie mensen in of uit te laten stappen. Daarbij trachten kleine jongetjes langs de spoorlijn ijverig hun koopwaar, meestal grote, groene watermeloenen de reizigers aan te praten, totdat ze door de conducteur worden verjaagd.

Rommelige stad

Zo kwam men, met slechts één uur vertraging, in Istanbul aan, een stad die aanvankelijk op ons Westerlingen een overweldigende veelheid van moeilijk verwerkbare indrukken maakt. De stad doet geweldig rommelig aan, typisch Oosters. Het wemelt op straat van lieden die u iets trachten te verkopen: Geroosterde maiskolven, maanzaadbroodjes, overhemden, kauwgom of hun schoenpoetskunst. En velen zien er geen been in daarbij de vreemdeling niet zo'n heel klein beetje te veel te laten betalen!

Overigens zijn de Turken een bijzonder vriendelijk, gastvrij en behulpzaam volk. Zó behulpzaam zelfs, dat als u een Turk de weg vraagt, u op moet passen dat hij niet de hele dag met u mee blijft lopen!

Het chaotische beeld in de straten van Istanboel wordt wel in de allereerste plaats veroorzaakt door het drukke verkeer, dat voor het overgrote deel uit taxi's en merendeels aftandse autobussen bestaat. Het verschijnsel fiets komt hier vrijwel niet voor, en de trams waren afgedankt één week voordat wij in Istanbul arriveerden. Op zichzelf allemaal nog niets bijzonders, zult u zeggen. Maar dit verkeer krioelt doorelkaar op een manier waar wij wel enige dagen voor nodig hebben om eraan te wennen. Maar behalve rommelig is deze stad toch ook zeker groots.

Wie over één der bruggen rijdt die de druk bevaren Gouden Hoorn overspannen, en van het uitzicht geniet over de stad, die met haar 500 moskeëen tegen de beide oevers omhoog klimt, doet hierbij indrukken op die hij niet licht meer zal vergeten.

Het festival

Zondag 20 augustus werd 's middags het zesde 'Uluslararasi kültür festivali,' oftewel Internationaal Cultureel Festival geopend in de San Sinemasi, een bioscoopachtige zaal, met plaats voor 1500 bezoekers, en reclames voor toiletzeep op de toneelgordijnen!

Na de openingsceremonie was voor het eerste optreden de beurt aan een Turkse groep volksdansers. Met zeldzaam gracieuze bewegingen, en in prachtige kostuums, zagen we hier een bonte afwisseling van een aantal der duizenden dansen, die in vele streken van Anatolië nog steeds voortleven, velen al sinds minstens 1000 jaar!

Zondagavond hoorden wij het optreden van het Universiteitskoor uit Lyon. Een vrij jong koor, bestaande uit ongeveer 50 mensen. Dit koor beoefende hier uitsluitend de moeilijke kunst van het a capella zingen en wist hierin een homogene, zij het soms wat erg 'jonge' klank te bereiken. Helaas was de programmakeuze van deze Fransen niet direct een succes te noemen. Er zat te weinig afwisseling in, zodat vooral na de pauze de aandacht erg verslapte. En het vervelende is dat een Turks publiek zulks niet onder stoelen of banken pleegt te steken! Men gaat er tussendoor praten, loopt in groten getale de zaal uit of begint op de meest ongelukkige momenten te applaudisseren.

Toneel

Maandag- en dinsdagavond viel er van toneelvoorstellingen te genieten van respectievelijk een Griekse en een Italiaanse studentengroep. Dat de laatste groep hierbij aanzienlijk meer succes oogstte dan de eerstgenoemde, valt makkelijk te begrijpen: Beide groepen speelden in een taal die voor het overgrote deel van het publiek niet verstaan werd. De Italianen hadden hiermee uitstekend rekening gehouden. Zij speelden oude, korte schetsen, die meer het karakter hadden van pantomimes dan van werkelijk toneel: veel actie en weinig gesproken woord. Zij oogstten dan ook zeer veel succes. Heel anders verging het de Grieken, die een blijspel speelden met eindeloze dialogen, zonder veel actie. Er was dan ook na de pauze niet veel publiek meer overgebleven!

Tot zover onze indrukken van het eerste deel van dit festival. In een volgend artikel hopen wij u ook van de laatste dagen iets te vertellen, waarin dus ook het optreden van onze landgenoten plaatsvindt.

Teleurgestelde gezichten en een Duitser die van niets wist, daarop liep vanmorgen het „welkom" voor het USKO uit.

USKO komt vanavond pas terug uit Turkije

Afhalers kwamen vergeefs

(Van één onzer verslaggevers)

Het U.S.K.O. komt precies tien uur later terug van de tournee door Turkije dan het plan was. De ploeg miste de aansluiting in München en arriveert daarom pas vanavond om 20.42 uur. Dat gaf vanmorgen op het eerste perron wel wat teleurstellende gezichten. Want toen bleek alleen dat het rijtuig waarin ze hadden moeten zitten leeg was.

Een Duitser die aan een prachtige pet enig gezag ontleende wist niet anders te vertellen dan „In München zou een gezelschap van vijftig Hollanders instappen voor Utrecht. Ik heb niemand gezien".

Daar stonden de vaders en moeders, vrienden en kennissen met bosjes bloemen in de hand. Niemand die ze aannam. Toen de trein binnenliep zwaaide een man uitbundig met een krant. De jongen of het meisje waarvoor dat gebaar bestemd was zat nog ergens diep in Duitsland.

Daar moet iets mis zijn gegaan. In München hadden ze vier uur de tijd om over te stappen, maar die speling bleek toch nog te weinig te zijn om alle wisselvalligheden en vertragingen te compenseren. Een beetje besluiteloos stonden de „afhalers" bij elkaar. Op het kantoor van de stationschef werd nagekeken welke de volgende mogelijkheid is. Dat zijn er nog al een paar. Tegen twaalf uur werd bekend dat ze vanavond aankomen. In deze sfeer van onzekerheid kwamen al gauw allerlei verhalen los. „Er zijn nogal wat zieken geweest". „Welnee, ze moesten alleen een beetje aan het eten wennen". „Ria Baauw heeft haar enkel verzwikt. Ze komt per vliegtuig". „Helemaal niet, ze komen allemaal met de trein". Vanavond zal blijken wie gelijk hebben.

TIENTALLEN familieleden, kennissen en collegastudenten stonden vanmorgen om 10.43 verbouwereerd te kijken naar de sneltrein uit München. Wie er uit die trein stapte, geen enkel lid van 't Utrechtsch Studenten Koor en Orkest, dat vanmorgen uit Turkije moest terugkeren. Gebleken is, dat de muzikale studenten in München vermoedelijk een aansluiting hebben gemist. Men verwacht hen nu vanavond om 20.42 uur op het Utrechtse station.

Studentenkoor en-orkest terug uit Turkije

Twee weken weggeweest

(Van een onzer verslaggevers)

De 50 leden van het Utrechts studentenkoor en -orkest zijn donderdagavond toch nog op het centraalstation in Utrecht aangekomen. Om 20.42 uur liep de trein uit München binnen. Eigenlijk hadden zij 's morgens moeten aankomen, maar door een treinongeluk in Turkije kregen ze een oponthoud van 12 uur, waardoor de aansluiting in München met Nederland werd gemist.

Twee weken lang zijn de 50 studenten in Turkije de gast geweest van de Turkse studentenvereniging en de Nederlandse kolonie.

De voorzitter van het USKO vertelde onder meer: De reis is uitstekend verlopen. De ontvangst en organisatie waren prima, zo vertelde men enthousiast. De Turken hadden voor eten en slaapplaatsen gezorgd.

Ook de prestaties van de studenten waren uitstekend. De toneelstukken waren voor ons soms wat moeilijk te volgen. De algemene indruk van velen was, dat het Nederlandse koor wel het beste was. Alleen de prestatie van het orkest liet soms nog weleens te wensen over. Vooral Bach is bijzonder goed ontvangen. We hadden ook nog een Turks lied ingestudeerd, wat een groot succes werd.

Eigenlijk plotseling hebben we besloten nog een week langer te blijven. Het werd financieel mogelijk gemaakt door de Nederlandse bedrijven en instellingen, die door de Nederlanders werden vertegenwoordigd. Een week lang hebben ze ons op sleeptouw genomen en de hele stad laten zien.

Met de USKO-beer in zijn armen stond de zanger Hans Flink op het perron. Ook hij vond de organisatie van het festival enorm. Ze doen het alleen op een eigenaardige manier, vertelde hij. Ze beginnen pas te organiseren wanneer je bent aangekomen. Wat hier in Nederland in tien minuten gebeurt, daar doen zij een uur over, maar als je er een tijdje bent, went het vanzelf.

Het contact met andere buitenlandse groepen was gering, we hebben een beetje met de Engelsen gesproken, maar daar hield het mee op.

U.S.K.O. - 10 uur te laat - enthousiast begroet

(Van één onzer verslaggevers)

Het U.S.K.O. is terug uit Turkije. De trein van 20.42 uur stond nog niet eens stil of het rijtuig waarin dit illustere gezelschap zat werd bestormd door joelende afhalers. Tassen en koffers werden meer uit de ramen gesmeten dan dat ze aangereikt werden en een ogenblik later was het op het tweede perron een chaos van elkaar begroetende mensen, bagage en muziekinstrumenten.

Nog een beetje duf van de treinreis van drie dagen werd de ploeg bedolven onder vragen. „Waarom zijn jullie zo laat?" „Heb je souvenirs meegebracht?" „Hoe is het geweest?"

Een van de musici begon vol trots op het perron zijn souvenirs uit te pakken. „Hier, een Turkse vaas". „Oh, mooi zeg. Die zijn daar maar 22 cent, niet". Maar hoe dan ook, 't was toch een aardig aandenken aan een plezierige tijd.

Reisleider A. P. Keuchenius was er tenminste best over te spreken. „Ondanks de vertraging is de reis goed verlopen. We vertrokken uit Istanbul in een gereserveerde wagen, maar in Beograd werd ons die afgenomen. Toen zijn we verdeeld over de hele trein. Dat was nog niet zo erg, maar in Bulgarije moesten we twaalf uur wachten omdat er vlak voor ons bij Svilengrad een treinongeluk was gebeurd. Ik snap er niets van dat jullie hier vanmorgen voor niets stonden. Om half acht heb ik een telegram verzonden dat we later zouden komen. Dat zou hier een uur later zijn".

„De ontvangst daar was ook bijzonder goed. Ze hebben toch maar kans gezien ongeveer vierhonderd buitenlandse studenten op te vangen en te verzorgen. Dat moet ik hier nog zien gebeuren. De organisatie klopte niet altijd helemaal, maar daar maakten ze zich beslist niet druk over. Wat bij ons in vijf minuten kan, duurt daar een half uur".

„Het festival zelf is ook heel geslaagd. Van het toneel konden we natuurlijk niet veel volgen. Wel van de Engelsen, maar de Italiaanse prestaties zijn voor ons verloren gegaan. Wat de muziek betreft hebben we echt geen slecht figuur geslagen. Op koorgebied waren onze grootste concurrenten twee Franse koren en daar konden we echt wel tegenop. Maar het Stuttgarter-orkest was het allerbeste. Bach is onze specialiteit en dat is daar bijzonder goed ontvangen. Bovendien hadden we een Turks lied „Uskadar" ingestudeerd en dat vonden ze natuurlijk helemaal prachtig".

„De Nederlandse kolonie heeft zich ook erg voor ons uitgesloofd. We besloten een week langer te blijven en dat kon ook. Ze hebben ons drie tochten in de omgeving aangeboden, zodat we heel wat van het land konden zien".

„Eigenlijk hebben we al die tijd alleen maar plezier gehad. Jammer dat mej. E. Kleuver met een vliegtuig terug moest. Ze was ziek, helemaal niet erg, maar toch zo dat ze niet drie dagen achter elkaar in een trein kon zitten".

„Het verkeer daar maakt je stapelgek", vond Hans Flink die de U.S.K.O.-beer in zijn armen koesterde. „Er rijden enorm veel taxi's en die scheuren maar aan. Over de stoep, door rode stoplichten. Voor voetgangers is het er levensgevaarlijk. Merkwaardig volk, die Turken. Toen we aankwamen begonnen ze pas te organiseren en het liep nog vlot ook. We hebben wel wat contact gehad met de Engelsen, maar de groep was wat te groot om veel met de buitenlanders op te trekken".

„Er is wild gekocht. Tassen vol souvenirs. Voor het grootste deel in een ondergrondse bazaar in Istanbul en verder in van die prachtige kleine rommelwinkeltjes".

„En dan het eten. Wel goed, hoor, maar heel anders dan hier. Aardappelen zie je er niet, olijfolie des te meer. Daar doen ze alles mee. Sommigen hadden er in het begin een beetje last van, maar dat wende al gauw".

„Leuke weken geweest", vertelde een ander, „maar met fotograferen moet je wel uitkijken. Daar zijn de Mohammedanen beslist niet op gesteld. In één of ander tijn straatje kreeg ik een mannetje in de gaten dat half gebogen een kist tomaten op zijn nek had. Ik wilde hem fotograferen, maar daar werd hij zo nijdig om dat hij zich even oprichtte om me dat onverstaanbaar, maar duidelijk te verbieden. Door die beweging viel de kist van zijn schouders en rolden de tomaten over de grond. Ik heb die foto maar niet gemaakt".

Nog een klein eindje zeulen met een contrabas en de tournee naar Turkije zit er op. Zij het wat later wan de bedoeling was, maar het U.S.K.O. is weer thuis.

Financieel overzicht
deelname U.S.K.O. aan het zesde internationaal cultureel festival
20-27 augustus, Istanbul

Ingangen	f	Uitgaven	f
subsidiën en giften		voorbereidingen	
Prins Bernhard Fonds	- 2000,--	administratiekosten	- 181,46
Rotary Nederland	- 500,--	zakgeld in Eindhoven	- 1555,80
bedrijven	- 5774,--	Uniforms kleding	- 2240,80
Giften van anderen	- 80,38	kosten eigen leden	
opbrengst eigen artiest		Cromofoonplaat	- 3739,35
Cromofoonplaat	- 6025,09	Foto's voor kranten	- 56,20
opbrengst voor N.S.V.	- 300,--	kosten van reis en verblijf	
Artikelen in div. kranten	- 500,--	treinreis(alles inbegrepen)	- 14950,22
bijdrage deelnemers voor		Verblijf in Istanbul	- 1610,55
'vervoertje Istanbul'	- 8425,--	honorarium dirigent	- 800,--
Zakgeld	- 388,75	Uitgegeven voor valuta	- 8643,70
Uniform kleding	- 908,--	diverse uitgaven	
toegewezen van valuta		Instrumentaal en gereedschap	- 101,54
Turkije Lirasi voor leden	- 4218,60	vervoer rond Istanbul	- 46,98
toegewezen U.S.K.O.-valuta	- 4490,90	porti	- 149,52
Diversen		representatie	- 18,65
restitutie door verzekering	- 465,--	vakantie t.g.v. ziekte	- 211,80
Collecte voetbalweekend	- 1,32	Voorbereiding reis en diverse kleine posten	- 20,80
		Netto saldo	- 03863,32
	- 38963,32		

Enkele opmerkingen

De reis duurde van 15-8 tot 7-9-1961; er werd door 49 personen aan deelgenomen. De bijdrage per deelnemer kon niet hoger worden gesteld dan het onverantwoordelijk genoemde maximum van f.350,--, hiervoor zijn drie overnachtingen (één gevorderde reden hadden aan boord gebracht, b) de mogelijkheid voor ieder alleenplaatsen in de trein te nemen tegen hoge meerkosten en c) de goedkoopste van het Turkse geld overgemaakt.

De cromofoonplaat-verkoop is nog niet ten einde, het overzicht moet te vermachten.

Nadig saldo zal worden aangewend voor de ontvangst van een vijftig studentenkoor, dat eind '62 of zidden '63 voor Utrecht zal komen, zoals het College van Curatoren te hierover overleg pleegde.

Overzicht van bedrijven die ons financieel steunden.

Bruna's Boekhandel, Eindhoven en Zn., C. & A. Modemagazijn, Eindhoven, Cromofoon Centrum, Eindhoven, Coub. voor Chem. Industrie, Utrecht- en Zilveren Bank, Eindhoven, Philips Gloeilampenfabriek Eindhoven, Gloeilampenfabriek, Eindhoven, Ind. Ver. Van Gend en Loos, Eindhoven, Bruna's Boekhandel, Eindhoven, Gebr. Bed. Mij voor Levensmiddelen, Eindhoven, Van Gend en Loos, Eindhoven, Hollandsche Beton Mij, Eindhoven, Ver. Bed. Mij voor Levensmiddelen, Eindhoven, Nederlandsch-Turksche Tabak Mij, Eindhoven, Ver. Bedrijven, Utrecht, Bank, Soc. van Levensverz., Eindhoven, Nederlandsch-Turksche Tabak Mij, Eindhoven, Koninklijke Bouwhandel Jongeneel, Eindhoven, Kamer van Koophandel en Fabrieken (Utrecht), Eindhoven, Stoomboot Mij., Nijmegen, Philips Mij, N.V. Philips, N.V. Unilever, Vlaardingen en Zoetermeer, Soc. Levensverz., Eindhoven, Ver. Levensverz., Eindhoven, Soc. Levensverz., Eindhoven, Soc. Levensverz., Eindhoven, Soc

Zesde culturele ontmoeting

Ned. studenten maakten goede indruk op festival te Istanboel

Turken zorgden voor goede organisatie

IN Istanboel is voor de zesde maal een culturele ontmoeting voor studenten georganiseerd door de Nationale Federatie van Turkse Studenten, het TMTF. Dit jaar werd het festival uitgebreid met een afdeling muziek en folklore, nadat vorige jaren slechts toneel aan bod was gekomen. Een van de deelnemers aan dit festival was Het Utrechts Studenten Koor en Orkest onder leiding van Jaap Hillen. Deze vertegenwoordiging werd mogelijk gemaakt door subsidies van het Prins Bernhard Fonds, het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en talloze bedrijven in Nederland.

Een cultureel festival als dit valt duidelijk uiteen in twee afdelingen. Enerzijds toneel, anderzijds muziek. Als tussenvorm de volksdans, een muzikale pantomime.

Onmiddellijk valt het verschil in functie op tussen de dans in het Westen, die meer dient als „entertainment", en de oosterse dansen die alle door een religieus of sociaal principe gedragen worden. Dit verschil kwam duidelijk tot uitdrukking in de uitvoeringen die verschillende dansgroepen van studenten aan de universiteit van Istanboel gaven van de rijk gevarieerde Turkse dansen en de Zweedse volksdansen, die werden gebracht door de „Academic Folkdance Society of Stockholm". Met kennelijk plezier en goede technische beheersing van de ingewikkelde figuren en variaties daarop werd er gedanst. Over de manier, waarop men zich van zijn niet alledaagse taak kweet, niets dan lof.

Minder enthousiast mag men zijn over de muzikale prestaties. Dit geldt vooral voor de Universiteits-koren van Lyon en Straatsburg. Beter waren de prestaties van het Utrechts Studentenkoor en Orkest. Zonder meer voortreffelijk die van het orkest van de Technische Universiteit van Stuttgart.

Enige bezwaren tegen het optreden van dit laatste orkest zouden te vinden zijn in het somtijds te grote enthousiasme. Dit werd wel eens oorzaak van een ruige orkestklank. Voorts was daar de betrekkelijk eenzijdige opbouw van het programma. Het was volledig rondom de Romantiek geconcentreerd: Beethoven, Mozart, Schubert en Haydn. Slechts de Spielmusik III van Hindemith viel er buiten. Een universiteit mag echter trots zijn op een dergelijk voortreffelijk ensemble en een zo voortreffelijk dirigent (Manfred Müller).

Stilte

Het concert werd in de grootste stilte aangehoord, zonder dat iemand de zaal verliet. Dit laatste is kenmerkend voor goede prestatie. Het Turkse publiek gaat nl. praten of loopt gewoon weg wanneer het gebrachte niet of minder goed bevalt. Ook het USKO mocht het genoegen smaken in een dergelijke stilte te concerteren. Door zijn samenstelling had het USKO het voordeel van een gevarieerder programmakeuze: koor à capella, orkest en de combinatie van beiden. Een ander voordeel was het logisch opbouwen van het programma vanuit de middeleeuwen — de vijf Nederlandse scholen — naar de hedendaagse componist Hendrik Andriessen, wiens Due Madrigali werden uitgevoerd.

Het USKO zou het USKO niet zijn geweest, wanneer ook Bach niet vertegenwoordigd was geweest op een van zijn concerten. De cantates 115 en 118 en het 4e Brandenburgse concert sierden het programma, terwijl als tweede toegift „Gloria" uit de Hohe Messe werd uitgevoerd.

Het USKO had echter het nadeel dat zowel koor als orkest numeriek verreweg de minderen waren van de andere vertegenwoordigingen. Vooral het orkest had hiermee te kampen. Het bleek veel kwetsbaarder dan het volledig bezette symphonieorkest van de Stuttgarters. Het koor bleek ondanks deze handicap toch het beste van het festival. Vooral in de gecombineerde delen van het programma werden hoogtepunten bereikt, o.a. de reeds genoemde „Due Madrigali" oogstten veel succes.

Fransen

Ten aanzien van de twee Franse koren gelden overwegend dezelfde bezwaren. Voortdurend werd gezongen in een matig mezzo-forte. Er was gemis aan echte mannenstemmen (vooral bassen) en de programmakeuze, die enerzijds te weinig afwisseling bood, anderzijds veel te moeilijke werken vermeldde, was niet verstandig. Liederen van Ravel, Poulenc, Migot en Debussy bieken een veel te zware opgave, vooral wat dynamische schakering betrof, terwijl werken als „La Bataille de Marignan' van Jannequin daarenboven de technische moeilijkheden alleen nog maar groter maakten.

De beste prestaties werden bereikt in enige oud-franse werkjes en bewerkingen van volksliedjes. Vooral in het laatste onderdeel was men veelal zo verstandig geweest de bewerkingen zodanig te kiezen dat de beste groep uit het koor het zwaarste werk te doen kreeg. Dit had echter weer het nadeel van de grotere eentonigheid, met alle publiekelijke reacties van dien.

De muziek heeft op een internationaal festival altijd nog de voordelen van de grotere algemene verstaanbaarheid. Juist de onverstaanbaarheid van een volkomen vreemde taal maakt welslagen van een toneelvoorstelling extra moeilijk. Zo speelde men b.v. een stuk in het Nieuw-Grieks en in het Servisch. Het is daarom moeilijk over dergelijke stukken een oordeel te vellen. Afgaande op de reacties van het Turkse publiek waren zelfs de stukken gespeeld door de studenten-toneelgroepen van de verschillende afdelingen van de Universiteit van Istanboel niet alle van een goed gehalte.

Integendeel.

Het toneel, gegeven door de leerlingen van de toneel- en filmschool van Athene, was zonder meer slecht en vervelend. De studenten uit Zagreb speelden een oud Italiaans stuk. Taalmoeilijkheden werden door hen hoofdzakelijk opgelost door middel van het decor. Een aantal kleurvlakken zo gemonteerd dat ze als tafel, stoel etc. gebruikt konden worden, waren het centrale deel van dit stuk. Naast dit decor zocht men het in de richting van de pantomime, d.w.z. men bewoog zeer druk en praatte steeds harder. Op de duur werd dit alleen maar vermoeiend. Helemaal gericht op de pantomime — de meest ideale vorm van toneel voor een internationaal festival — was de voorstelling van de groep Ca'Foscario uit Italië. Deze was van voortreffelijk gehalte.

De grootste prestatie werd geleverd door de toneelgroep van de Technische Universiteit van Stuttgart. (Deze universiteit leverde daarmee een tweede uitstekende voorstelling als aandeel in het festival). Men speelde o.a. „Draussen vor der Tür van Wolfgang Borchert. Dit is niet bepaald een stuk om een zaal vol mensen te vermaken. Een stuk zo vol verlatenheid en moedeloosheid — Borchert schreef het op zijn ziekbed, dat tevens zijn doodsbed bleek te zijn — is een waagstuk op zichzelf. De zaal bleef echter stil en dat niet alleen, men voelde de spanning en het meeleven met de hoofdfiguur. Dat is met een publiek als dit een zeer grote verdienste.

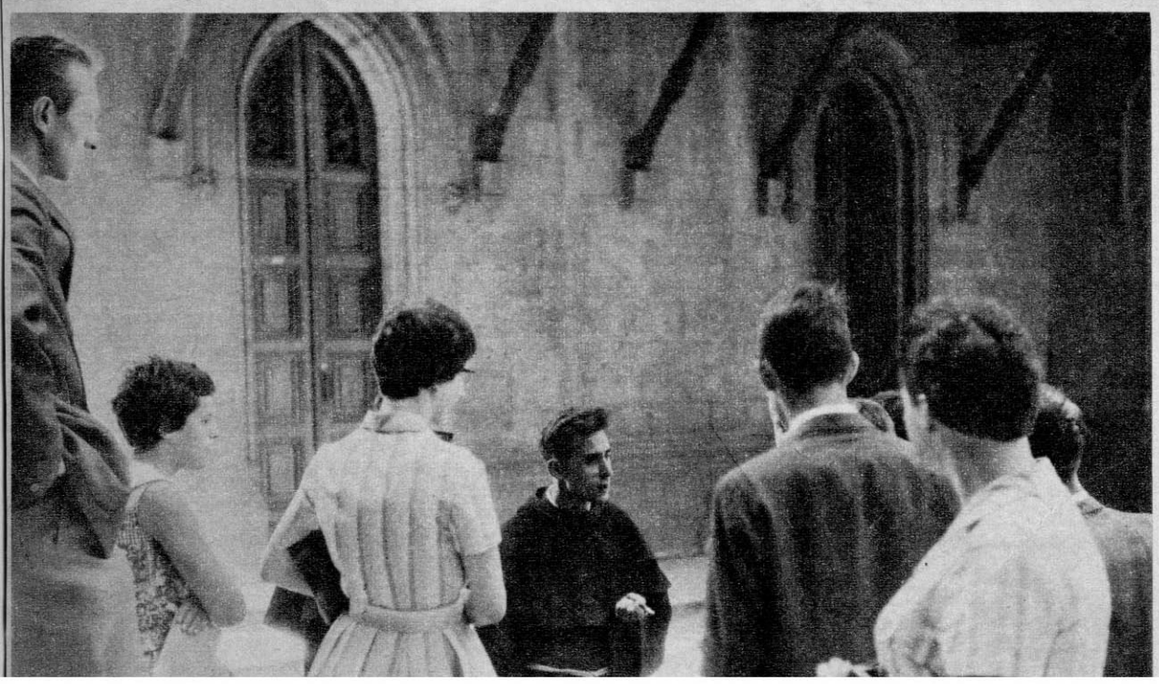
Dat naarnaast de prestaties van de andere groepen enigszins verbleekten, mag geen wonder heten. Wat intussen b.v. de Engelsen presteerden in Harold Printer's „The Birthday Party" was waarlijk niet gering.

Waagstuk

Onze slotconclusie is, dat de organisatie van een dergelijk groot festival een waagstuk op zichzelf is. Zulk een festival bovendien nog te doen slagen is een indrukwekkende prestatie. Een aantal jonge mensen in de gelegenheid stellen kennis te maken met cultuur en cultuurbeoefening van andere volken is een onschatbare verdienste. Het ware te wensen, dat dergelijke festivals voor studenten steeds meer worden georganiseerd en dat studenten meer dan tot dusver in staat werden gesteld aan dergelijke festivals deel te nemen. Voor de toekomstige verhoudingen in internationaal verband zou dat van groot belang kunnen zijn.

Onlangs werd in de Turkse hoofdstad Istanboel een internationaal studentenfeest gehouden. Het was het zesde, dat er plaatsvond, en voor de eerste keer stond er ditmaal behalve toneel en volksdans muziek op het programma. Voor de eerste keer ook was Nederland vertegenwoordigd en wel met het Utrechts Studentenkoor en -orkest (U.S.K.O.). Wij hebben een van de Nederlandse studenten-musici bereid gevonden voor ons een verslag te maken van het festival en van het optreden van onze studenten voor het Turkse publiek.

We mochten niet weg, voordat we de paters van de Sint-Antoniuskathedraal hadden beloofd de zondagse hoogmis op te luisteren.

Het deelnemen aan het festival in Istanboel was een boeiende, doch zeer vermoeiende bezigheid. Niet zozeer ten gevolge van ons eigen optreden: dat duurde maar één avond. Maar wel vanwege de twee voorstellingen per dag, die we behoorden bij te wonen, en dat, terwijl de zon zo heerlijk scheen. . . Daarbij kwamen nog de taalmoeilijkheden, die vooral het volgen van de toneelstukken veelal uitermate lastig maakten. Grieks, Italiaans en Servisch zijn nu eenmaal talen, die niet elke Nederlandse student beheerst, en er waren toneelstukken, die in die talen werden opgevoerd zonder dat in de programmaboekjes een verklaring van de tekst in een begrijpelijke taal stond. Bovendien werden de officiële toespraken grotendeels in het Turks gehouden, ook een taal, die de meesten van ons niet verstonden. Overigens namen we het de Turken niet kwalijk. Zij bleken zo hartelijk en hulpvaardig, dat we hun gaarne alles vergaven. Bovendien was het organiseren van het feest alleen al een prestatie. Daarbij laten we nog buiten beschouwing, van welk belang het is jonge mensen in staat te stellen kennis te nemen van de cultuur en de gewoonten van andere volken.

Neem bijvoorbeeld de gewoonten van het Turkse schouwburg- en concertzaalpubliek. Wanneer de Turken een bepaald programma niet boeiend genoeg vinden, wachten ze niet zoals wij tot het einde om dan met beschaafd boe-geroep en gefluit hun misnoegen te kennen te geven, nee, zodra het programma hun niet meer aanstaat, beginnen ze precies te doen waar ze zin in hebben. Dat wil zeggen: ze houden een praatje met hun buurman (en bepaald niet fluisterend); ze halen verfrissingen, nuttigen die uitgebreid en als het hun helemaal te bar wordt, lopen ze weg. De buitenlandse bezoeker, niet op de hoogte met dergelijke gewoonten, staat eerst wel even wat onwennig te kijken, maar zijns ondanks neemt hij ze snel over; zo ook de buitenlandse festivalgangers. Het gevolg was, dat de grootste prestaties tijdens het studentenfeest werden gekenmerkt door een muisstille zaal. Stil was het onder andere onder het toneelspel van de Engelsen, die het voordeel hadden, dat vrijwel iedereen hen verstond. En bij de Italianen, die een soort pantomime opvoerden. Doodstil was het, toen de toneelgroep van de technische hogeschool uit Stuttgart een werkelijk voortreffelijke opvoering gaf van „Draussen vor der Tür" van Wolfgang Borchert.

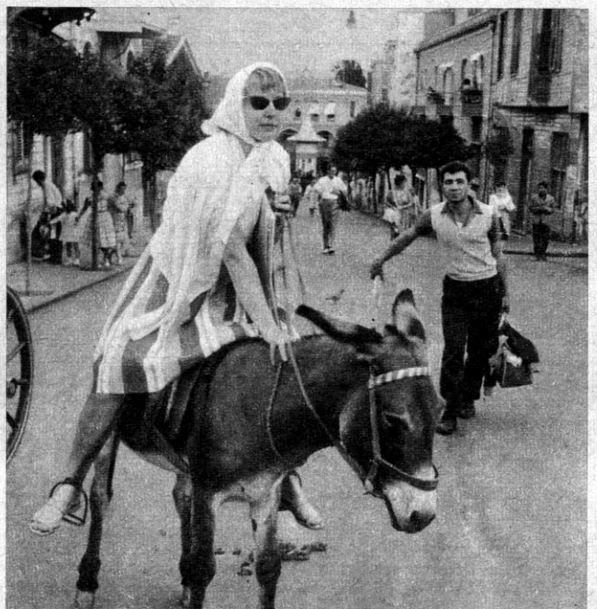
Stil was het ook — en hier past wel enig gevoel van trots — toen het U.S.K.O. musiceerde. Nu is het natuurlijk wel zo, dat het gemakkelijker is met muziek indruk te maken op een vreemdtalig publiek dan met toneelspel. Maar toch slaagde lang niet elke muziekgroep daarin. De koren uit Frankrijk bijvoorbeeld hadden heel erg te kampen met „publiek verval". Het U.S.K.O. echter bracht het publiek van Turken en buitenlanders tot zulk een geestdrift, dat na de tweede toegift — de acht minuten durende Gloria uit de Hohe Messe van Bach — de dirigent, Jaap Hillen, driemaal terug moest komen. Het was al over twaalven, maar de mensen lieten duidelijk merken, dat ze nog meer wilden horen, terwijl we hun toch al een uitgebreid menu hadden voorgezet. Via de middeleeuwen — de vijf Nederlandse scholen waren elk met een werk vertegenwoordigd — voerde het programma langs barok en romantiek naar de hedendaagse componist Hendrik Andriessen, wiens „Due Madrigali" zeer veel succes oogstten.

Behalve tijdens dit officiële concert traden we op voor de Nederlandse Vereniging in Istanboel. Zij bood als tegenprestatie enige tochten door de omgeving aan. Een ervan leidde tot een bezoek aan Bursa in Klein-Azië. Het werd helaas een bliksembezoek, hetgeen de schuld was van de bus: het vehikel bleek aan het begin van de tocht niet in staat een helling te nemen. Ondanks ettelijke reparaties, verricht door de chauffeur en de drie buseigenaars, die waren meegegaan (tenslotte krijg je als Turk niet iedere dag de kans om met blonde meisjes in één bus te zitten), wilde het voertuig alleen maar helling *af*. Uiteindelijk hebben ze het op zijn kop gezet en aan een grondige en langdurige revisie onderworpen. Pas laat in de middag kregen we de gelegenheid enige moskeeën door te rennen, waarna we om bij te komen een paar minuten mochten „genieten" van een Turks bad. Beslist beter geslaagd was een boottocht over de Zee van Marmora, door de Bosporus en langs de Prinseneilanden.

Een bijzondere ervaring was een door ons gegeven concert in de Sint-Antoniuskathedraal in Istanboel. Toen de paters van deze kerk tijdens ons bezoek aan hun heiligdom onze muzikale mogelijkheden ontdekten, lieten ze ons niet gaan, voordat we beloofd hadden de zondagse hoogmis op te luisteren. Het werd voor Nederlandse begrippen een zeer vreemde mis. We zongen het Kyrie van Dufay, enkele delen uit Bachs Hohe Messe, cantates enzovoort. We vermoeden, dat het nog nooit zo druk is geweest in die kerk. Dicht opeengepakt stond men om koor en orkest heen. Zelfs de ambassadeur van Italië was gekomen. Zonder twijfel ging iedereen na afloop voldaan naar huis. De Turkse gelovigen, omdat ze nog nooit zulke mooie muziek hadden gehoord, wij vanwege het genoegen, dat wij onze gastheren hadden bereid. Er wachtte ons nog een ontvangst, die alles overtrof, wat we in dat opzicht in Istanboel hadden meegemaakt.

C. L.

Foto links: *Overdag maakten we uitstapjes door Istanboel en omgeving per bus, per taxi of. . . per ezeltje.* Foto rechts: *Een treinongeluk in Bulgarije was tijdens de terugreis oorzaak van een langdurige vertraging. Op het station van Svilengrad probeerden we op niet altijd elegante wijze de wachttijd door te komen.*

Jaap Hillen concerteerde op festival te Istanbul

● Jaap Hillen als dirigent van het Utrechts Studenten Koor en Orkest.

Met Utrechtse studenten

Velen zullen onze muzikale stadgenoot Jaap Hillen in de eerste plaats kennen als organist van de Grote Kerk. Maar behalve dat is hij ook dirigent van een vijftal over het hele land verspreide koren, namelijk van 't Toonkunstkoor te Arnhem, de Christelijke Oratoriumverenigingen van Middelburg, Scheveningen en Heemstede en tenslotte van het Utrechts Studenten Koor en Orkest. Als dirigent van dit laatstgenoemde ensemble maakte Jaap Hillen in de afgelopen augustusmaand een concertreis, die voor hem en zijn vrouw onder de toch al talrijke onvergetelijke gebeurtenissen in het leven van een musicus een wel heel belangrijke plaats zal blijven innemen.

Het Utrechts Studenten Koor en Orkest kortweg USKO, had als meest vooraanstaand muziekgezelschap in de Nederlandse Studentenwereld, de eervolle uitnodiging ontvangen ons land te vertegenwoordigen tijdens het zesde Internationale Culturele Festival voor Studenten te Istanbul.

Dat deze uitnodiging in principe met alle beschikbare handen werd aangegrepen, spreekt vanzelf. Dankzij de financiële steun van een groot aantal bedrijven en instellingen kon voor Jaap Hillen en zijn studenten deze droom ook tot werkelijkheid worden.

Het Festival te Istanbul werd reeds voor de zesde achtereenvolgende maal georganiseerd door de Turkse Nationale Studenten Federatie. Een novum was dit jaar de deelname van koren en orkesten; bij de vorige gelegenheden had men zich bepaald tot toneel en volksdans. Voorts was het dit jaar ook de eerste keer dat Nederland op het festival was vertegenwoordigd.

leven kwam, stamt het principe, dat iedereen, die aan de Utrechtse Universiteit studeert, lid kan worden, ongeacht zijn muzikale „voorgeschiedenis" en bekwaamheden. Brandts Buys heeft toen niet kunnen bevroeden dat nu, na het derde lustrum, de studenten zich beginnen af te vragen, of er niet een grens moet worden gesteld aan het ledental. Geen enkele kerk en geen enkel podium is meer groot genoeg om de bijna driehonderd USKO-leden bij uitvoeringen een plaats te bieden! Het blijkt dus wel dat Jaap Hillen, die na het overlijden van Hans Brandts Buys in 1959 diens taak als „studentencantor" overnam, er volledig in slaagt voort te bouwen aan de goede naam die het USKO zich in de loop der jaren veroverde. In binnenlandse kring bezat het USKO die goede naam reeds door de regelmatige uitvoeringen van de grote werken van J. S. Bach, een traditie, die Hillen met veel enthousiasme en succes voortzet.

Maar sinds enkele jaren doet het USKO ook in het buitenland van zich spreken. In 1959 werd op uitnodiging van de EGKS een concert gegeven in Luxemburg. Vorig jaar bezocht een vijftigtal Utrechtse zangers het Internationale Festival voor Studentenkoren te Turijn, en dit jaar gingen koor en orkest dus naar Istanbul. Uiteraard bezat men in Turkije geld noch accommodatie om alle driehonderd USKO-leden te ontvangen. Het was niet meer dan een vijftigtal „uitverkorenen", dat half augustus op het Utrechtse station uitgeleide werd gedaan.

Andere deelnemers

worden, dat bij aankomst in de prachtige oude wereldstad aan de Gouden Hoorn, de organisatie van het festival (met meer dan vierhonderd deelnemers) boven verwachting goed verliep.

De lijst van de deelnemende groepen bevatte naast twee volksdansgroepen en zeven toneelgroepen, op muziekgebied een orkest uit Duitsland en twee a capellakoren uit Frankrijk. Het USKO was dus de enige groep, die met koor en orkest optrad. Het grote voordeel hiervan was, dat men op drie manieren muziek kon maken: met koor en orkest, met koor alleen en met orkest alleen.

Jaap Hillen had met deze gunstige omstandigheid goed rekening gehouden bij de samenstelling van het programma. Op deze manier kan men immers op vele manieren afwisseling in het programma brengen. Een onontbeerlijk ingrediënt, dat in het muzikale menu, dat door de andere muziekgroepen werd opgediend, node werd gemist!

Overigens niets dan lof voor het uitstekende, gedisciplineerde symphonieorkest van de Technische Hogeschool uit Stuttgart, en voor het a capellakoor uit Lyon. Alleen de uitvoering van het koor van de Universiteit van Straatsburg was in vele opzichten een teleurstelling.

De uitvoering

Welhaast vanzelfsprekend, gezien de USKO-traditie op dit gebied, prijkten op het programma, dat de Utrechters tijdens het festival uitvoerden, drie werken van Bach: twee cantates, de nummers 115 en 118 en het vierde Brandenburgs Concert.

Wat de rest van het programma betreft had Jaap FHillen, omdat het festival in de eerste plaats als een internationale cultuur-uitwisseling bedoeld was, een keuze gedaan uit werken van Nederlandse componisten. Als laatste nummer stonden op het programma de prachtige Due Madrigali van Hendrik Andriessen. Een goede keuze, zeker als slotnummer: Het enthousiasme van het publiek bereikte een dusdanige hoogte, dat twee toegiften werden gegeven: Het quasi-Turks uitgevoerde liedje „Usteüdara" en het „Gloria" uit Bachs Hohe Messe.

Zelfs daarna werd Jaap Hillen nog driemaal teruggeroepen om in de hulde te delen. Het was een avond om trots te zijn op de Utrechtse studenten en hun Bredase dirigent!

VRIJDAG 6 OKTOBER 1961 - 17e JAARGANG nr. 4 - Oplage 8500 ex.

SOL IUSTITIAE

BLAD DER UTRECHTSE UNIVERSITAIRE GEMEENSCHAP

Redaktie en Administratie: Lepelenburg 1, Utrecht, Tel. 12586

turkusko

In Istanbul werd voor de zesde maal een culturele ontmoeting voor studenten georganiseerd door de Nationale Federatie van Studenten in Turkije. Was het de voorafgaande jaren slechts een toneelfestival, dit jaar werd het uitgebreid met muziek en volksdansen. Ook Nederland was vertegenwoordigd. Het koor en het orkest van „De Stichting Utrechts Studenten Koor en Orkest" werd hiervoor verkozen na haar overwinning in de Muzikale Interacademiale in het voorjaar te Leiden gehouden, terwijl Subsidies van het Prins Bernhard Fonds, Het Ministerie van O., K. en W. en talloze bedrijven in Nederland de reis mogelijk maakten.

De contacten met de Turkse Studenten Federatie werden gelegd via het IBCA, het Internationale Bureau voor Culturele Activiteiten, dat gevestigd is te Leiden. Het was ook dit bureau, dat de uitbreiding voorstelde, nadat het reeds de hand gehad had in de opzet van het festival in de voorafgaande jaren. Een instelling als het IBCA is in de studentenwereld een bezit waar we nooit trots genoeg op kunnen zijn.

Een festival als dit valt uiteen in twee gedeelten. Enerzijds toneel, anderzijds muziek. De Volksdans kan men als een tussenliggend medium beschouwen, een soort muzikale pantomime. Een tweetal artikelen wil een overzicht geven van dit zeer uitgebreide gebeuren.

Bij het volksdansen kwam het contrast tussen de functie van het volksdansen bij oosterse en westerse volken zeer duidelijk tot uitdrukking. Een onmiddellijk opvallend verschil is, dat de westerse dans meer dient als „entertainement" of vrije tijdspassering, terwijl de oosterse dansen in hun onnoemelijk grote verscheidenheid alle gedragen worden door een religieus, ethisch of sociaal principe.... Het uitbeelden van dit principe in muziek en bewegingen maakt deze dansen.

Bij de dansen uitgevoerd door „The academic Folkdance Society" uit Stockholm viel vooral het hoofse karakter op. Dit zijn geen dansen, die men op een gegeven moment uit een innerlijke behoefte gaat dansen. Er zal altijd een aanleiding moeten zijn, een bruiloft of een ander feest b.v. Dan bestelt men de speelmannen, die deze dansen weten te begeleiden en men huurt desnoods enige dansers, die deze ingewikkelde figuren en variaties tot in de puntjes beheersen. Het zijn ook typisch dansen, die men nooit alleen uit zal voeren noch alleen uit kan voeren. Uiteraard konden zij in het kader van dit festival, waar hen slechts één avond ter beschikking stond, geen volledig overzicht geven van alle volksdansen, maar wanneer — dat programma dan — zoals gezegd — een overwegend hoofse indruk maakt dan geeft dit te denken. Slechts een enkele dans neeg even naar het boertige, wanneer het er om ging een ruzie uit te beelden of het dingen van meerdere jongens naar de hand van één meisje. Natuurlijk blijft het een verkwikkend gezicht een aantal in zeer frisse, fleurige kleuren geklede mensen (vooral in een stoffige en vuile stad als Istanbul moet deze helderheid opgevallen zijn) te zien rondzwieren op de tonen van twee melancholiek bespeelde violen. Ook de begeleidende muziek van deze en de turkse dansen is hemelsbreed verschillend. Bij de Zweden waren het hoofdzakelijk variaties op een eenvoudig wijsje, uitgevoerd naarmate de ontwikkeling van de figuur dat vraagt, met talloze herhalingen, terwijl de turkse muziek in de eerste plaats ritme is, wat voor een dans toch een allereerste vereiste lijkt. De instrumenten alleen al wijzen op een veel jongere vorm van volkskunst. De Zweedse dansen zijn kennelijk niet ouder dan de zestiende of zeventiende eeuw. De turkse dansen daarentegen gaan soms meer dan duizend jaar terug. Hierbij heeft elke landstreek zijn eigen variaties of zelfs typisch lokale dansen, kleding of muziekinstrumenten. Opvallend in veel turkse dansen was ook, dat men soms meer met de handen danste dan met het hele lichaam, een invloed, die men hier heeft ondergaan vanuit de Kaukasus. Ook dit wijst er weer op, dat men deze dansen spontaan zou kunnen gaan dansen, midden op straat, begeleid door eigen handgeklap of gezang. Ook als toeschouwer ondergaat men dit spontane. Meer dan bij de meer geciviliseerde westerse volkskunstuitingen heeft men de neiging mee te gaan wiegen of zich aan te sluiten bij de dansers en danseressen. Verder niets dan lof voor de wijze waarop zowel de zweedse als de turkse studenten deze dansen hebben gebracht. Men zou het slechts kunnen betreuren te moeten vermelden dat een Israëlische groep geen kans had gezien de reis te volbrengen. Het zou er alleen nog maar boeiender door hebben kunnen worden.

Over de muzikale prestaties kan men minder enthousiast zijn.

De vertegenwoordigers voor dit onderdeel waren de Universiteitskoren van Lyon en Strassbourg, het orkest van de Technische Universität te Stuttgart en als unieke combinatie (ook in de studentenwereld schijnt het moeilijk te zijn een vaste combinatie van beide te verwezenlijken) Het Utrechts Studenten Koor en Orkest.

Wat de bezwaren zijn tegen een optreden van een

koor als dat van Lyon, deze bezwaren gelden in nog grotere mate voor dat uit Strassbourg. In de eerste plaats het constant zingen in een matig mezzo-forte. Een ander bezwaar is het gebrek aan echte mannenstemmen. Klaagt men in Nederland wel eens over een tekort aan mannenstemmen, hier geldt het bezwaar, dat de echt wel aanwezige mannen niet beschikken over een mannelijk geluid, wat vooral bij de bassen tot een gemis wordt. De koorklank verliest er alle steun door, waardoor het geheel vervelend dreigt te worden. En dat is iets wat men bij een turks publiek onder alle omstandigheden dient te vermijden. Het kan namelijk zijn ongenoegen niet verbergen. Men gaat gewoon zitten praten of men loopt weg om een verfrissing te halen en dan is het de vraag of men terug komt. Het moet voor de uitvoerenden steeds moeilijker zijn het uitvoeringspeil, dat aanvankelijk echt niet zo slecht was, te handhaven. De verveling werd bovendien nog in de hand gewerkt door de soms onvoorstelbaar onverstandige programmakeuze. Deze bracht enerzijds te weinig afwisseling (teveel volksliedbewerkingen), anderzijds veel te moeilijke werken. Liederen van Ravel, Debussy, Paulenc, Migot en oudere b.v. van Jannequin (La Bataille de Marignan) waren echt een veel te grote opgave. Werkelijk niet eenmaal fortissimo kunnen zingen is echt erg. Bovendien zong men in de schakeringen, die wel mogelijk waren nog zeer schools en braafjes. De beste prestatie bereikte men in oude franse composities en de volksliedbewerkingen, waarbij men vooral bij het laatste onderdeel zo verstandig was geweest de bewerkingen zodanig te kiezen, dat de beste groep het zwaarste werk te doen kreeg. Als bijzonderheden worden nog vermeld de welkome afwisseling in de vorm van enige chansons, — voortreffelijk gebracht door een van de leden van het strassbourgse koor — en de merkwaardige opbouw van het programma van de Strassbourgers. Nl. van achteren naar voren. Eerst de volksliedjes, dan de moderner bewerkingen van Ravel, etc., en daarna pas de oude muziek.

Zonder meer voortreffelijk was het optreden van het orkest uit Stuttgart. De enige bezwaren zouden kunnen zijn dat men soms té enthousiast speelde. Daardoor werd het wel eens ruig van klank. Verder was het programma wat eenzijdig georiënteerd op de Romantiek. Alleen de Spielmusik III van Hindemith liet even een ander geluid horen. Blijkens de reactie van de zaal heeft men er goed aan gedaan niet meer dan III te laten horen. Verder werd er een prestatie geleverd, die er zijn mocht. De manier waarop men b.v. Haydn's Klok-Symphonie speelde was geweldig. De reacties in de zaal waren dan ook zeer uitbundig en wat meer zegt: Alle mensen waren nog aanwezig, daarenboven waren zij het gehele concert lang stil geweest. Dit zegt ons momenteel alles. U klinkt het vermoedelijk wat merkwaardig in de oren. Maar het is een feit.

Dat ook de prestaties van het U.S.K.O. in een dergelijke stilte werden ontvangen zegt dus genoeg. Het U.S.K.O. had daarbij nog een extra handicap, dat in combinatie werd opgetreden. Het Koor zowel als het orkest was daardoor numeriek verre de mindere van de anderen, omdat men aan een maximum aantal deelnemers was gebonden. Relatief gezien is de prestatie van het U.S.K.O. daarom zeker zo goed. Het koor was in de a capella gedeelten zonder meer het beste van het festival. De kracht van het U.S.K.O. ligt in de combinatie. Deze onderdelen werden dan ook luid bejubeld. Vooral de „Due Madrigali" van Hendrik Andriessen en de als tweede (!) toegift uitgevoerde Gloria uit Bach's Hohe Messe. Orkestraal waren de prestaties niet altijd zo bevredigend. Het blijft echter een enorm groot verschil of men speelt in een volledig bezet symphonieorkest of men moet optreden in een ensemble van 4 eerste, 3 tweede, 2 alten en 2 celli, welk aantal alleen al kleiner is dan het aantal eerste violen van de Stuttgarters. Een dergelijk ensemble is veel kwetsbaarder. Dat desondanks zulke successen werden behaald moet ook gezocht worden in de samenstelling van het programma, dat een zeer grote afwisseling bood en natuurlijk ook kon bieden, omdat men kon kiezen uit drie soorten werken. Bovendien werd het programma logisch opgebouwd vanuit de Middeleeuwen tot de moderne muziek. Hoofdzakelijk werden werken uitgevoerd van Nederlandse componisten. Doch het U.S.K.O. zou het U.S.K.O. niet zijn geweest zonder Bach — twee cantates, het vierde Brandenburgse concert en enkele delen uit de Hohe Messe vervolmaakten het programma.

De successen van deze concerten onderschrijven het verstandige besluit een cultureel festival niet alleen te beperken tot toneel.

Een volgend artikel zal handelen over het toneel op dit festival.

C. J. LEMMENS